

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2017

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

7

18

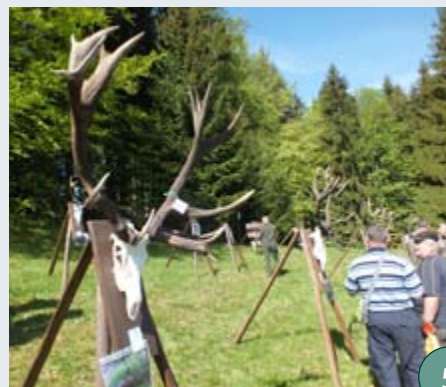

23

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

- 3** Editorial
Anketa
- 4** Cestou – necestou k vzniku
cezhraničnej cyklotrasy
- 5** Viac ako polovicu plánovaného
lovu jeleňov na Poľane odlovili
vlci
Poľovnícky deň v Betliari
- 6** Úspešná spolupráca
s obchodným reťazcom
pokračuje
Najlepší horári sú z Rimavskej
Soboty
- 7** Opatrnosti nikdy nie je dosť!
- 8** Zver verzus manažovanie
lesných porastov
- 9** Lykožrúťová kalamita
pokračuje, prognózy NLC sa
naplňajú
- 10** Na návšteve Envirofilmu
Arborétum Mlyňany oslavovalo
- 11** Antonstál láka aj živými
diviakmi či bažantmi
- 12** Aktivity lesných pedagógov
na OZ Levice
Zasadil som strom
- 13** 160. výročie narodenia rektora
Vysokej školy banskej
a lesníckej v Banskej Štiavnici
Prof. Ing. Eugena Vlkolinského
(Jenő Vadasa)
- 14** Včely a samota v lese
k lesníctvu patria
- 15** Čo šepká les
Stromy poznania
- 16** Otvorenie obnovenej
studničky „MATILKA“
- 17** Farby lesa
- 18** Medzník na ceste k dnešnému
samostatnému Slovensku
– 1. časť
- 20** Štiavnickí profesori majú
busty v Botanickom parku
v maďarskom Šoproni,
prečo nie predovšetkým aj
v Banskej Štiavnici?
- 22** Les vpísaný v koži
- 23** Výškomery fungujúce
na trigonometrickom
princípe v zbierke Lesníckeho
a drevárskeho múzea
- 24** Nové posily pedagógov
na OZ Topoľčianky
Nie je strom ako strom
- 25** Približovanie vrtuľníkom
- 26** Uveríte?
Steak z diviaka s gaštanovou
omáčkou
- 27** Spoločenská rubrika
- 28** Biomorfická krása dreva

5

7

18

23

Jar a začiatok leta je každoročne obdobím, kedy sa zamestnanci podniku LESY SR venujú viac ako inokedy deťom. Stoviek lesných vychádzok, prednášok a hromadných akcií sa každoročne zúčastnia desiatky tisíc detí. Pre veľkú časť z nich sú to zážitky, ktoré zostanú zapísané v ich pamäti po dlhé roky. Ako chutí les, čo nám les poskytuje, ako ho máme chrániť aby tu pre nás zostal aj v budúcnosti...

Práca s deťmi nie práve činnosť, ktorá prináša okamžité výsledky, alebo ktorú majú naši kolegovia – lesní pedagógovia ako prémiový ukazovateľ. Bez nej by však vyrástla generácia ľudí odtrhnutých od prírody, bez podstatných informácií o možnostiach a spôsoboch obhospodarovania našej krajiny.

Toto číslo časopisu venujeme viac práve aktivitám našich kolegov pri práci s deťmi. V niektorých prípadoch je zverejnenie aspoň vybraných akcií ich jedinou odmenou. Takže kolegovia. Za všetkých, ktorí na túto činnosť nemajú predpoklady alebo čas. Ďakujeme!

Prijemné čítanie

Anketa

Po januárových mrazoch a studenom apríli viacerí lesníci očakávali znížený tlak lykožrúta na smrekové porasty a neskorší nástup rojenia tohto hmyzu. Potvrdili sa na vašom OZ tieto predpoklady?

Milan Oravkin vedúci VTU OZ Beňuš

Rojenie podkôrneho hmyzu, ako sme po daždivom a chladnom apríli predpokladali, sa posunulo na 2. dekádu mája. Prvé odchyty v lapačoch začiatkom mája, keď ešte nastúpili nočné mrazy, boli minimálne alebo nulové. Po 15. máji, po nástupe teplého počasia, sa odchyty vo veľkom množstve lapačov pohybovali medzi 10.000 až 20.000 ks na jeden lapač. Vyskytli sa však aj odchyty 35.000 ks na jeden lapač. Číže krutá zima v januári ani studený apríl početnosť podkôrneho hmyzu vôbec neovplyvnili. Nariadili sme na najviac exponovaných lokalitách vykonávať kontroly lapačov a odchyt v intervale sedem až desať dní. Podobná situácia je aj pri klasických lapáčkoch. V danej situácii je akútna potreba použitia chemických postrekov, ktoré sú vzhľadom na chránené územie značne obmedzené.

Jaroslav Prieložný vedúci VTU OZ Žilina

Vývoj počasia a nízke teploty v zimných a skorých jarných mesiacoch, dávali predpoklad na zníženie tlaku lykožrúta na smrekové porasty a neskorší nástup jeho rojenia. Na OZ Žilina bol v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami mierne oneskorený nástup aktivity, ale pomerne teplé počasia, ktoré následne nastúpilo v priebehu mesiaca máj, malo za následok takmer identické rojenie, ak nie mierne vyššie, ako v minulom roku.

Vlastimil Meniar vedúci VTU OZ Slovenská Ľupča

Tlak lykožrúta na smrekové porasty v jarnom období tohto roku v kalamitou postihnutých oblastiach počas skorých jarných teplých dní bol v porovnaní s vlaňajším rokom väčší. V ostatných nekalamitných oblastiach sa javil

rovnaký ako v roku 2016. Predpoklady zníženého tlaku lykožrúta na smrekové porasty dôsledkom zimy sa nepotvrdili. Súčasný počasie nahráva množeniu podkôrných škodcov a robí lesníkom vrásky na čelách. Očakávame v priaznivých lokalitách pre podkôrných škodcov aj tri generácie lykožrúta.

Vladimír Hlinka vedúci VTU OZ Revúca

Zimné mrazy vplyv na populáciu lykožrúta smrekového ani lykožrúta lesklého – ako dvoch hlavných škodcov na smreku nemali. Dôvod je jednoduchý. Sú to naše domáce druhy, ktoré sú plne adaptované na naše klimatické podmienky. Už vo februári sme si urobili „testy“, kedy zimujúci hmyz na vzorkách kôry po prenose do tepla bez problémov ožil.

Väčší prínos pre ochranu smrekových porastov mala studená jar. Rojenie sa v dôsledku chladného počasia výrazne oneskorilo a odhadujem, že minimálne jedna generácia podkôrneho hmyzu sa v tomto roku už nevyrojí. Tiež sme v dôsledku nižšej snehovej pokrývky v zimnom období mohli vykonávať spracovanie náhodnej ťažby aj v tých lokalitách, na ktorých sa to v minulosti bežne nedalo a dostali sme sa v kritickom období apríl – máj na nižšie objemy kalamitou postihnutých stromov. Mój opatrný optimizmus však brzdia zaznamenané odchyty vo feromónových lapačoch, ktoré sa vyskytli okamžite po nástupe teplého počasia, a ktoré sú pre naše podmienky rekordné.

Pavel Mikluš vedúci VTU OZ Prešov

Neskorší nástup letovej aktivity lykožrúta smrekového a lykožrúta lesklého sme zaznamenali aj na nami obhospodarovanom území v smrekových porastoch, a to o 20 až 25 dní v závislosti od nadmorskej výšky a expozície porastov. Na

základe našich pozorovaní intenzity náletu v odchytočných zariadeniach musíme bohužiaľ konštatovať, že počasie v predchádzajúcich mesiacoch zrejme nemalo zásadný vplyv na mortalitu tohto podkôrneho hmyzu, aj keď je tu samozrejme ešte veľa ďalších významných faktorov, ktoré ovplyvňujú jeho početnosť v smrekových porastoch.

František Poleta vedúci VTU OZ Námestovo

Podľa veľmi studeného počasia začiatkom roka sme naozaj predpokladali zvýšenú mortalitu podkôrníkov. Vo februári sme odobrali vzorky kôry z napadnutých stromov a zistili sme, že silné mrazy vôbec neškodili populácii lykožrúta. Napriek studenému aprílu prvé rojenie prebehlo skôr ako vlni a odchyty v lapačoch sú dokonca vyššie, ako za rovnaké časové obdobie v roku 2016. Situácia je o to horšia, že na Orave dochádza k nekontrolovanému premnožovaniu podkôrníkov nielen v A zóne CHKO, ale aj v súkromných lesoch.

Peter Láni, vedúci VTU OZ Liptovský Hrádok

Situácia s vývojom podkôrneho hmyzu na OZ nepotvrdila prognózy o určitom znížení populácie vplyvom chladného a vlhkého počasia v zimnom období. Je pravdou, že došlo k určitému časovému posunu vplyvom chladného a daždivého počasia v hlavne priebehu apríla, no nič to neubralo na intenzite rojenia v nasledujúcich týždňoch. Výsledkom toho sú aj výsledky odchyty v lapačných zariadeniach, kde prevažuje silný stupeň odchytu s počtom presahujúcim 10.000 kusov na odchytové zariadenie. Uvedený stav je značný aj pri terénnych pochôdkach, opticky sa poškodenie prejavuje hlavne na porastových stenách, ale v nemalej miere aj v zapojených kompaktných porastoch.

Cestou – necestou k vzniku cezhraničnej cyklotrasy

Program Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014 – 2020

Na území Nízkych Beskýd, tak na slovenskej, ako aj poľskej strane, sa cykloturistika teší veľkému záujmu. Aj preto podnik Lesy Slovenskej republiky, OZ Vranov nad Topľou spolu s partnermi z Lasov Państwowych Nadleśnictwo Rymanów, pripravili projekt cezhraničnej cyklotrasy s celkovou dĺžkou viac ako 200 kilometrov. Karpaty ako zemepisné územie nepoznajú administratívne členenie. Realizovaním cezhraničného projektu bude umožnené predstaviť a využívať prírodné krásy a kultúrne rôznorodosti na obidvoch stranách hranice.

Spoločné prípravy na projekt sa začali 13. mája ešte v roku 2015 stretnutím poľských a slovenských partnerov, na ktorom boli prezentované prvé nápady a návrhy na realizáciu projektov. Na základe deviatich stretnutí bola vytvorená spoločná idea vhodná pre realizáciu cezhraničnej spolupráce pre naplnenie zámeru zintenzívnenia vyváženého využitia prírodného a kultúrneho dedičstva miestnym obyvateľstvom a návštevníkmi. Určil sa zámer projektu, jeho umiestnenia, úlohy a vznikla pracovná skupina pre prípravu spoločného projektu, ktorý sa začal realizovať v máji 2017 s predpokladaným termínom ukončenia v apríli 2018, kedy je plánované slávnostné otvorenie trasy. Celková hodnota mikroprojektu čerpaného z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014 – 2020 je 138.752,07 €. Podiel Lesov Slovenskej republiky, š.p. Odštepného závodu Vranov nad Topľou, je 60.871,12 € čo je 43,87% z celkového objemu hodnoty projektu.

Úvodná konferencia k projektu sa uskutočnila dňa 30. mája 2017 v Puławach, v stredisku zimných športov. Projekt prezentovala za Nadleśnictwo Rymanów Barbara Kułak, slovenskú stranu zastupoval svojou prezentáciou Ján Zengevald. Projektovým manažérom celého mikroprojektu je Peter Kováčik. Konferencia sa konala za účasti štatutárnych zástupcov obidvoch strán Pawła Panaša za Nadleśnictwo Rymanów a Jozefa Šimkanina, riaditeľa Odštepného závodu Vranov nad Topľou. Konferencie sa zúčastnili zástupcovia samosprávy, miestnej tlače, osoby podnikajúce v agroturistike, zamestnanci turistickej informačnej kancelárie Rymanów

Zdroj a priaznivci cykloturistiky. Počas konferencie boli prezentované ciele a zábery projektu, plánovaný spôsob, termín realizácie prostredníctvom obidvoch zúčastnených strán na tomto mikroprojekte. Konferencia sa končila prezentáciou časti cyklotrasy v teréne, ktorá má poukázať na prírodné a historické bohatstvo poľsko – slovenského pohraničia.

Cyklotrasa na slovenskej strane je umiestnená v katastrálnom území Driečna, kde prechádza na poľskú stranu cez najvyšší vrch Stropkovského okresu Kút s nadmorskou výškou 697 m n. m. Pokračuje lesnými porastmi, napája sa na konečnej na lesnú cestu Driečna a pokračuje po ceste do obce Driečna a ďalej sa napája na verejné komunikácie v dvoch okruhoch:

Okruh 1 – Driečna, Vladiča, Staškovce, Makovce, Havaj, Malá Poľana, Miková späť Driečna.

Okruh 2 – Driečna, Miková, Rokytovec, Krásny brod, Medzilaborce, Habura, Čertižné a pokračuje na prechod s Poľskom.

Na poľskej strane bude cyklotrasa prebiehať cez obce: Puławy, Posada Jaśliska, Jaśliska, Wola Niżna, Odrzechowa a cez už neexistujúce dediny ako: Wernejówka, Polany surowiczne, Czeremcha. Plánované je vytyčenie a označenie cca 150 km cyklotrás.

Novým prvkom projektu cyklotrasy je samotné cezhraničné prepojenie trasy, využitie cykloturistiky na spoznávanie kultúrneho a prírodného dedičstva regiónu Nízkych Beskýd. Cieľom projektu je nasmerovanie cykloturistiky na významné miesta z pohľadu prírodného a kultúrneho dedičstva, tak aby nedošlo k narušeniu vzácných prírodných biotopov, v cezhraničnom regióne prostredníctvom realizácie projektu cezhraničnej cyklotrasy v dĺžke 203 km, z čoho na poľskej strane

150 km a 53 km na slovenskej strane. Súčasťou cyklotrasy je infraštruktúra z prírodných materiálov ako sú drevo a kameň, poukazujúc na kultúrnu podobnosť oboch štátov, pozostávajúca z prístreškov s vnútornými ohniskami a stojanov na bicykle. Na strategických miestach budú umiestnené informačné tabule s mapou, na ktorých bude vytyčená trasa, informácie nápomocné pre cykloturistov a informácie o okolitom prírodnom a kultúrnom dedičstve, ako aj informácie o stopách starých vysídlených dedín, či troch prírodných rezervácií, ktoré ležia v blízkosti.

Vďaka súčinnosti vzniknú medzi partnermi z oboch krajín väzby, ktoré sa v budúcnosti zúročia v pokračovaní spolupráce pri realizácii iných nápadov alebo pri ďalšej realizácii zámerov obsiahnutých v podávanom projekte. Realizovaním projektu sa umožní vznik a pestovanie pozitívnych vzťahov nielen medzi partnermi z oboch krajín, ale aj medzi širokou cyklistickou verejnosťou. Práve propagácia prírodného dedičstva a lesníctva prostredníctvom cyklotrasy bude mať za následok zlepšenie vnímania lesníctva ako dedičstva historického a odborného.

-mn-

Interreg
Poľsko-Slovensko

Európsky fond regionálneho rozvoja

Viac ako polovicu plánovaného lovu jeleňov na Poľane odlovili vlci

Ked' bola v roku 1964 vyhlásená Chránená poľovná oblasť Poľana, mala slúžiť najmä na vzorové poľovnícke obhospodarovanie a ochranu jelenej zveri ako aj ostatných druhov raticovej a vzácnej zveri, ochranu a zachovanie genofondu polianskeho jeleňa či výskum a odchyt jeleňov pre iné lokality.

Tohoročná prehliadka zhodov a trofejí na Poľane sa však niesla v inom duchu. Úlovkom sa mohli pochváliť najmä vlci. „Vlci nám strhli najsilnejších jeleňov v tretej a štvrtej vekovej triede, ale aj výradových jeleňov. Napríklad v tretej vekovej triede bol plánovaný odlov štyroch jeleňov a päť bolo strhnutých vlkami. To je splnenie plánu na 125%,“ hovorí poľovní referent OZ Kriváň Ján Nôžka. Z celkového plánovaného odlovu 41 jeleňov bolo nájdených 22 kusov strhnutých vlkami a štyri jelene uhynuli na následky súboja.

Spolu v CHPR Poľana a tamojšej zvernici Trnavy odchytili, odlovili alebo našli strhnutých 48 jeleňov. Takmer polovica bola medailových, z toho päť zlatých, osem strieborných a sedem bronzových trofejí. Najsilnejší jeleň mal bodovú hodnotu 243,26 CIC. Druhá najsilnejšia trofej, ktorá má hodnotu

228,4 CIC, pochádza z jeleňa zabitého v súboji s iným jeleňom.

Jelene sa na Poľane v uplynulej poľovnej sezóne aj odchyťovali pre občerstvenie krvi v iných revíroch. Na nové pôsobiská do zvernic Rákoš a Čierťaž (OZ Revúca, OZ Beňuš), sa tak dostali dva jelene, dve jelenice a sedem jeleniat.

V posledných rokoch sme v CHPR Poľana

prešli v manažovaní stavov jeleňov z metódy vekových tried na metódu trofejovej kulminácie. „Jeleňom v prvej a druhej vekovej triede treba dať šancu. Nemôžeme očakávať, že každý výradový jeleň bude korunový, alebo 220-bodový, ale veľká časť týchto jedincov bude medailová. Každý jeleň má miesto a je niečím zaujímavý,“ dodáva Nôžka.

-vr-

Poľovnícky deň v Betliari

Aj tento rok sa milovníci prírody, lesníctva a poľovníctva stretli v parku pri Kaštieli Betliar na Poľovníckom dni. Tento rok okrem prezentovaných zhodov a trofejí predstavili kolegovia z OZ Rožňava návštevníkom erb Zvernice Betliar, k príležitosti 50. výročia jej obnovenia. Keďže výstava sa konala druhého júna, nechýbalo množstvo aktivít lesnej pedagogiky, ktoré im pripravili lesní

pedagógovia z viacerých odštepných závodov dodatočne k ich Dňu detí. Pre tých, ktorí sa nemohli zúčastniť tejto krásnej poľovníckej akcie, prinášame pár informácií z miesta diania...

Čo všetko bolo možné vidieť na výstave trofejí a zhodov v parku pred kaštielom sme sa opýtali referenta poľovníctva odštepného závodu Rožňava Marcela Lehockého.

„Návštevníci si mohli pozrieť päť zlatých trofejí jeleňov vrátane doteraz najsilnejšej trofeje s hodnotou 220,90 b. CIC. Pre milovníkov múflónej zveri bolo lákadlom osem zlatých trofejí muflónov vrátane prvej zlatej trofeje z roku 1994 (206,10 b. CIC) a doteraz najsilnejšej trofeje s hodnotou 236,300 b. CIC z roku 2017. Tí, ktorí preferujú danieliu zver, si prišli na svoje najmä pri siedmich zlatých trofejoch danielov vrátane prvej zlatej trofeje z roku 1991 (181,25 b. CIC) a doteraz najsilnejšej trofeje s hodnotou 212,55 b. CIC z roku 2011. Okrem novodobých trofejí boli prezentované aj historické trofeje zo zbierok Kaštiela Betliar a to konkrétne 15 historických trofejí muflónov, osem historických trofejí danielov a desať historických trofejí diviakov.“

Spomínané trofeje boli rozmiestnené pred kaštielom okolo fontány ale v parku, ktorý od vstupnej brány previedol návštevníkom ku trofejiam, si mohli milovníci poľovníctva a prírody prezrieť aj zhody. Čo všetko tu bolo vystavené?

„Už v spomínanom parku boli rozmiestnené zhody zo 46 jeleňov zo zvernice Betliar (dva kusy získali zlaté, šesť kusov strieborné a 13 kusov bronzové medaily). Zhody jeleňov zo zvernice Betliar boli zoradené do 27 vývojových rád podľa veku. Okrem týchto zhodov bolo vystavených 39 danielích zhodov zo zvernice Betliar (dva kusy zlaté, tri kusy strieborné a osem kusov získali bronzové medaily).

Ďalej boli vystavené zhody zo 73 jeleňov z režijských revírov OZ Rožňava a OZ Košice v jelenej poľovnej oblasti J-XVI Smolník – časť Volovec. Z nich dosiahlo 12 strieborné medaily – najsilnejšie zhody 206,05 b. CIC a 32 bronzové medaily zhodov.“

Ďakujeme Marcelovi za podrobné informácie, OZ Rožňava a OZ Košice za zorganizovanie tohto podujatia a tešíme sa na stretnutie o rok.

LOVU ZDAR

-as-

Úspešná spolupráca s obchodným reťazcom pokračuje

LIDL les na LS Malužiná sa opäť rozrástol

Keď podnik LESY Slovenskej republiky v roku 2014 podpísal zmluvu o spolupráci s obchodným reťazcom LIDL, nikto vtedy netušil, ako sa tento projekt v nasledujúcich rokoch rozrastie. Po počiatkových 86.100 stromčekoch z roku 2014 pribudlo v roku 2015 už 115.000 stromčekov a v roku 2016 to bolo 185.000 stromčekov. Rovnaký počet daroval obchodný reťazec nášmu podniku aj v tomto roku. Spolu tak na pozemkoch spravovaných lesnou správou Malužiná pribudlo 571.100 stromčekov.

„Projekt Voda pre stromy je príkladom úspešnej spolupráce štátneho podniku a súkromného sektoru. Nemá pre slovenské lesy iba materiálny prínos. Dôležité je najmä zapojenie verejnosti do odstraňovania následkov vyčinenia prírodných živlov,“ povedal generálny riaditeľ podniku LESY Slovenskej republiky Marian Staník.

Tohtoročných 185.000 stromčekov pomohlo vo štvrtok 11. mája v Nízkych Tatrách

vysadiť aj viac ako 60 zamestnancov obchodnej spoločnosti. Počas tejto výsadby sa podarilo prekonať slovenský rekord v počte vysadených stromčekov za jeden deň. Tím Lidla zlepšil svoj vlastný historický zápis pred roka zo 7000 na 7500 sadeničiek.

„Starostlivosť o životné prostredie je dôležitou súčasťou nášho každodenného

uvažovania... Vysádzanie stromčekov v Lidl lese je pre nás a našich zákazníkov mimoriadne dôležité. Tatra sú našim národným symbolom a všetci chceme, aby ich naše deti poznali v ich plnej kráse,“ povedal Matúš Gála, generálny riaditeľ spoločnosti Lidl Slovenská republika.

-vr-

Najlepší horári sú z Rimavskej Soboty

Naj horár 2017

Na Donovaloch sa v piatok 26. mája opäť po roku stretli najlepší slovenskí lesníci, ktorí bojovali o víťazstvo v 13. ročníku súťaže Naj horár... Súťažilo spolu 29 trojčlenných družstiev v piatich disciplínach – BOZP, meranie dreva, ochrana lesa, pestovanie lesa a poľovníctvo. Pre návštevníkov bolo pripravených päť mimosúťažných disciplín vrátane streľby z luku a pitia piva na čas a pre najmenších

hry s lesnými pedagógmi. Absolútnym víťazom sa stal pestovateľ Lesy SR, š. p. Odštepného závodu Rimavská Sobota Richard Jakubička, ktorý spolu s kolegami zvíťazil aj v súťaži družstiev.

Návštevníci si mohli vyskúšať rozobratie a zloženie motorovej píly na čas, súťažilo sa aj v streľbe zo vzduchovky či v hode obojstrannou sekerou na cieľ. Pre strojníkov nakladačov bola pripravená súťaž v premiestňovaní bremena na čas a presnosť.

Okrem pracovníkov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky zo všetkých odštepných závodov z celého Slovenska sa súťaže zúčastnia aj lesníci z Mestských lesov Banská Bystrica, Lesného podniku mesta Zvolen, Vojenských lesov a majetkov TANAPu. Svoje vedomosti a šikovnosť

Výsledky jednotlivci

poradie	meno	organizácia
1.	Richard Jakubička	OZ Rimavská Sobota
2.	Ladislav Vajcík	OZ Slovenská Ľupča
3.	Ján Štrba	OZ Levice

Výsledky družstvá

poradie	meno	organizácia
1.	Richard Jakubička Pavel Trnavský Matej Škvarka	OZ Rimavská Sobota
2.	Ján Štrba Pavel Kohút Albert Macko	OZ Levice
3.	Ladislav Vajcík Pavol Pršaneč Martin Šiman	OZ Slovenská Ľupča

si so svojimi kolegami porovnávalo aj jedno ženské družstvo z odštepného závodu Levice. „Dostali sme prísľub, že aj OZ Topoľčianky chce do budúceho roku pripraviť jedno ženské družstvo,“ povedal riaditeľ OZ Slovenská Ľupča Vladimír Masica. Tohtoročnej súťaže sa v roli pozorovateľov zúčastnili aj lesníci z Maďarska a Chorvátska, ktorí plánujú podobnú súťaž pripraviť aj pre svojich lesníkov. Nie je vylúčené ani to, že zástupcov týchto štátov uvidíme na niektorom z nasledujúcich ročníkov Naj horára.

-vr-

Opatrnosti nikdy nie je dost'

Opakovanie je matka múdrosti, a keďže nastalo obdobie vyhovujúce kliešťovi obyčajnému, je načase opäť si pripomenúť niektoré informácie. V roku 2016 ochorelo na Slovensku na kliešťovú encefalitídu 174 ľudí, najviac v Banskobystrickom kraji (60 ochorení) a lymskou boreliózou sa nakazilo 1105, najviac v Žilinskom kraji (304 prípadov). Prevencia a ochrana je dôležitá, nakoľko náš podnik od roku 2000 eviduje cez 100 chorôb z povolaní z titulu lymskej boreliózy, najviac vo funkcii lesník a robotníckych povolaniach. V poslednom období sa vyskytuje od troch do deviatich prípadov ročne a najčastejšie výskyt tejto choroby z povolaní je zaznamenaný na OZ Topoľčianky, OZ Žarnovica a OZ Smolenice.

Čo vieme o kliešťovi obyčajnom?

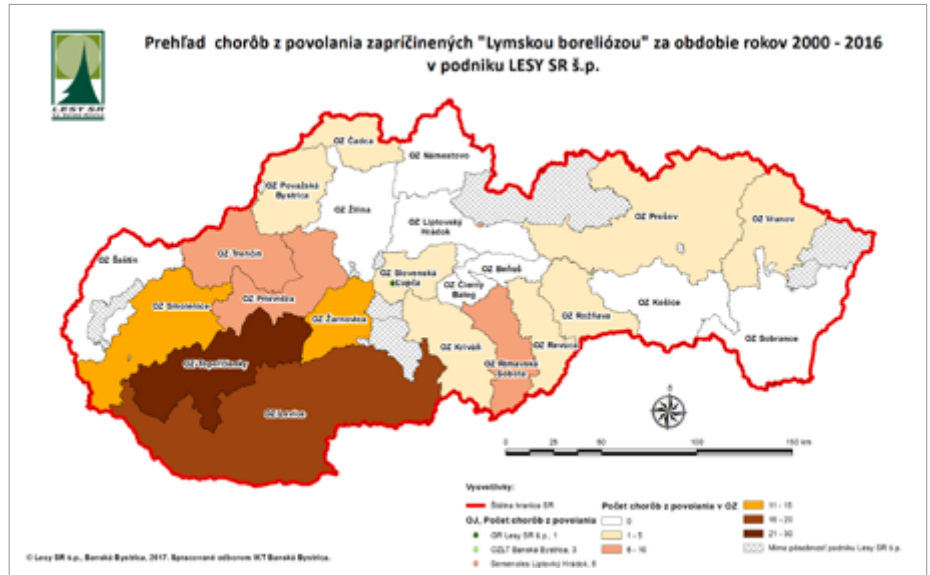
Kliešť obyčajný má trojročný vývojový cyklus, počas ktorého vystrieda troch hostiteľov. Samička kladie približne 2000 vajíčok do povrchových vrstiev pôdy a do spodných častí vegetácie. Z nich sa vyvíjajú larvy, neskôr nymfy a v poslednom vývojovom štádiu dospelé kliešte. Každé vývojové štádium sa živí krvou. Samček oplodňuje samičku na hostiteľovi a umiera. Samička umiera po znosení vajíčok. Kliešť obyčajný má ploché telo s tvrdým povrchom a nohami (iba larva má 6 nôh). Meria 2 mm (samček) až 10 mm (samička). Samičky kliešťa obyčajného sa od samčekov nelíšia iba svojou veľkosťou, ale aj chrbtovým štítom. Chrbtový štít pokrýva u samčekov celé telo, zatiaľ čo u samičiek a nižších vývojových štádií štít pokrýva iba prednú časť tela, aby mohol organizmus poňať viac krvi. Nacicaná samička zväčšuje svoju hmotnosť až 200-krát. Samček je sfarbený do hnedočierna, samička do červena. Na hlavičke má kliešť klepietka (*chelicery*), ktorými vytvorí otvor na koži, do ktorej potom vsunie bodavý orgán – *hypostom* (zdroj Wikipedia)

Čo všetko si od nakazeného kliešťa môžeme odniesť?

- **vírusová kliešťová encefalitída** je vírusový zápal mozgu a mozgových blán s inkubačnou dobou dva až dvadsaťosem dní. Prvé štádium sa podobá chrípke, v ďalšej fáze (trvajúcej 1-20 dní) sa pridávajú bolesti hlavy, vysoké horúčky, vracanie, stuhnutosť šije, poruchy vedomia, obrna, svetloplachosť. **Proti chorobe existuje účinné očkovanie!**

Proti kliešťovej encefalitíde majú zamestnanci možnosť sa dať zaočkovať v zmysle platnej kolektívnej zmluve na vlastnú žiadosť u pracovnej zdravotnej služby alebo u svojho lekára. Toto očkovanie náš podnik preplatí v plnej výške. Očkovanie je možné absolvovať v pracovnej dobe.

- **lymská borelióza** – je infekčné bakteriálne ochorenie spôsobené baktériou *Borrelia burgdorferi*. Prenáša ju takmer 10% kliešťov a prejavuje sa pomaly šíriacou červenou škvrnou – erythemou. Inkubačná doba je sedem až 14 dní. Skorým príznakom môže byť horúčka, triaška, bolesti svalov a únava. Ďalšie ťažšie liečiteľné štádiá sa prejavujú bolesťami hlavy, svalov a kĺbov, zväčšenými lymfatickými uzlinami a i. V prípade nedostatočnej liečby môže postihnúť svalovú, nervovú a srdcovocievnu sústavu. **Skoré štádiá je možné liečiť antibiotikami! Očkovanie neexistuje!**

Tieto ochorenia prenášajú kliešte na psov

- **babezióza u psov** – jednobunkový parazit napáda červené krvinky, rozkladá ich, čím spôsobí najskôr anémiu a neskôr žltacku sprevádzanú, horúčkou, nechutenstvom, malátnosťou, nezájmom o okolie. Neliečená babezióza sa často končí smrteľne
- **anaplazmóza** – bakteriálne ochorenie bielych krviniek sprevádzané zvýšenou teplotou, nechutenstvom, vracaním, bolesťavosťou kĺbov, anémiou ako pri babezióze, ale bez zažltnutia slizníc. Zriedka sa končí smrteľne.

Čo robiť, ak sme si domov doniesli kliešťa?

Kliešť, ako každý iný živočích žijúci na povrchu, potrebuje dýchať vzduch. Prisátého kliešťa v žiadnom prípade nezabíjajte pomocou akýchkoľvek olejov či masť, ktoré ho odusia. Ani kliešťa nestláčajte, môže totiž

vyvrhnúť obsah čriev do rany, čím sa zvyšuje pravdepodobnosť prenosu nákazy.

Najbezpečnejším spôsobom odstránenia kliešťa je za pomoci špeciálnej pinzety alebo špeciálnej karty so zárezmi, ktoré kliešťa pevne podoberie a vytiahne bez rizika stlačenia a vytlačenia obsahu čriev do rany. Miesto zahryznutia treba vydezinfikovať bežným dezinfekčným prostriedkom. Keď sa nepodarí kliešťa vytiahnuť i s hryzadlami, ktoré ostávajú v koži, nie je treba prepadáť panike. Zo samotných hryzadiel už prenos infekcie nehrozí.

Samozrejme, ak zaklieštenie vznikne počas pracovnej doby, toto je potrebné zaznamenať minimálne do služobného denníka, ale najlepšie je to nahlásiť vedúcemu zamestnancovi alebo bezpečnostnému technikovi, ktorý urobí záznam do predpísanej dokumentácie.

Marián Jágerčík
referát BTS, CO a PO

Zver verzus manažovanie lesných porastov

V tomto čísle nášho podnikového časopisu sa budeme venovať pomerne diskutovanej problematike škôd spôsobených zverou. So škodami spôsobenými ohryzom zverou zápasí každý odštepný závod s výnimkou OZ Semenoles a OZ Lesnej techniky. Niektoré závody vo zvýšenej miere registrujú aj škody spôsobené lúpaním na starších porastoch. O tom, čo to znamená z hľadiska hospodárenia a nákladovosti, sme sa informovali na odštepných závodoch, ktoré sú škodami zverou najviac zasiahnuté.

Na otázky, ako ovplyvňuje ohryz a lúpanie zveri ekonomiku OZ Topoľčianky, sme sa opýtali pestovateľa tohto závodu Mariána Končála.

„Všade v lesných porastoch kde sa vyskytuje zver vznikajú aj škody. Dôležité je posúdiť, či je tam zver v počte, ktorý je v norme a či škody, ktoré vznikajú, sú únosné. Na zamedzenie vzniku škôd zverou na našom OZ vykonávame opatrenia – nátery repelentmi, inštalácia odrádzadiel, výstavba oplôtok.“

Podľa prehľadu o škodách zverou vyčíslených na našom OZ za obdobie 1.7.2015-30.6.2016 podľa poľných revírov, sme evidovali škody vo výške 510,40 €. Náklady na ochranu proti zveri v r. 2017 plánujeme vo výške 125.216,93 €.“

V čom vidíte najväčší „kameň úrazu“, ktorý má za následok premnoženie zveri na našom území?

„Je to najmä neodborné hospodárenie v poľných revíroch, kde dochádza k premnoženiu zveri.“

Ako sme sa dozvedeli, najviac poškodenými drevinami sú jaseň, javory a jedľa. „Tieto škody, ktoré vznikajú na lesných porastoch, je možné výrazne eliminovať efektívnym využívaním prostriedkov na ochranu lesa proti zveri. V našich podmienkach je najúčelnejší spôsob ochrany proti zveri oplôtkami,“ doplňuje informácie inžinier Končál.

Z OZ Topoľčianky sme sa presunuli severnejšie na OZ Prievidza, kde sú najviac atakovanými drevinami obhryzom smrek, jedľa, javor, jaseň. V lokalitách,

kde sa tieto dreviny nenachádzajú, zver poškodzuje aj ostatné dreviny, najmä buk, ale aj jelšu, agát a pod. Ako zvládajú problematiku zveri vs manažovanie lesov, sme sa opýtali vedúceho VTÚ OZ Prievidza Rudolfa Gábriša:

„Problematike ochrany lesných porastov proti škodám zverou sa v rámci OZ Prievidza

dlhodobo venujeme. Podľa nášho názoru premnožená poľovná zver dlhodobo veľmi negatívne ovplyvňuje obnovu a výchovu lesných porastov. Zver spôsobuje škody obhryzom a odhryzom. Tieto škody sú viditeľné, postrehnuteľné a dá sa vyčíslit ich výška v zmysle platných metodických postupov. Okrem toho vnímame aj krátkodobú nepostrehnuteľnú škodu. Jedná sa o dlhodobý nepostrehnuteľný vplyv zveri na obnovu lesných porastov spásaním prirodzeného zmladenia a požieraním semena lesných drevín. V rámci OZ Prievidza máme zriadené trvalé malé monitorovacie plochy za účelom sledovania vplyvu zveri na stav lesných porastov. Monitorovacie plochy sú oplatené a zver sa do nich nedostane. V priebehu niekoľkých rokov je viditeľný rozdiel v prirodzenom zmladení a stave lesného porastu na neoplotenej a na oplotenej ploche.

V rámci Odštepného závodu Prievidza proti škodám zverou vykonávame veľké množstvo preventívnych opatrení:

1) ohrozené lesné porasty oplocujeme, individuálne chránime proti zveri mechanicky alebo chemicky. V mnohých prípadoch bez oplozenia obnovovaných lesných porastov nedosiahneme ich požadovanú obnovu. Najvážnejšia situácia je v rámci LS Partizánske v lokalite Klátova Nová Ves, kde sme dlhodobo nútení oplocovaním chrániť proti zveri takmer 100% obnovovaných porastov. Musíme si však uvedomiť, že oplôtky je potrebné udržiavať a opravovať. Oprava a údržba oplôtok je finančne veľmi náročná. Taktiež máme náklady na odstraňovanie nefunkčných oplôtok. Do týchto činností vkladáme z nášho pohľadu veľké finančné prostriedky. Ale ani zriaďovanie oplôtok nám často nerieši situáciu z hľadiska dlhodobej ochrany konkrétneho lesného porastu. Oplotením ochránime MLP proti škodám zverou do veku cca 10-15 rokov. Výrazné škody nám však vznikajú v ďalších fázach vývoja porastu. Kmene stromov musíme chrániť individuálne proti obhryzu. Na jeden ha chránime kmene cca 150 stromov, poväčšine umelou sieťovinou – polynetom. Nedokážeme však chrániť každý jeden strom v atakovaných porastoch a je logické, že zver môže poškodiť nechránené stromy. A opäť je pred nami povinnosť odstraňovať nefunkčné polynety.

2) Vyvíjame tlak na zriaďovanie **nových ohryzových plôch** ako preventívnych opatrení, ktoré nám ako užívateľovi poľných pozemkov priamo vyplývajú zo zákona o poľovníctve.

- 3) Dodržiavaním zásad prírody blízkeho obhospodarovania lesov zvyšujeme úživnosť lesných porastov, a tým znižujeme riziko škôd.
- 4) Snažíme sa spolu s užívateľmi poľných revírov hľadať ďalšie spôsoby a formy minimalizácie škôd zverou.“

Mohli by ste vyčíslit' škody spôsobené ohryzom prípadne lúpaní (opätovné zaľesnenie, výstavba oplotkov...)

„Evidujeme škody odhryzom a škody obhryzom. Škody poškodením lesných porastov obhryzom kôry sú mnohonásobne vyššie

ako škody odhryzom. Po poškodení porastov obhryzom dochádza k infekcii v mieste poškodenia, postupnému vyhynutiu kmeňa a po čase vplyvom vetra k jeho zlomeniu. Dochádza ku strate na produkcii najkvalitnejších územkových častí.“

Čo by ste vy osobne chceli dodať k tejto problematike.

Určite sa zhodneme na tom, že výška škôd zverou je závislá od viacerých faktorov a podmienok, ako sú početné stavy zveri, potravinová dostupnosť, spôsoby prikrmovania, úroveň ochrany poľnohospodárskych a lesných kultúr,

spôsobu obhospodarovania lesných a poľnohospodárskych pozemkov, stres a vyrušovanie zveri atď. Avšak najúčinnjším opatrením proti škodám zverou je podľa nášho názoru **dôsledné naplnenie chovateľského cieľa** v chove raticovej zveri zo strany užívateľov poľných revírov, a to dosiahnutie skutočných jarných kmeňových stavov, ktoré sú zhodné s normovaným kmeňovým stavom zveri v danom poľnom revíri, pri dosiahnutí plánovaného pomeru pohlavia, plánovanej vekovej a pohlavnej štruktúry populácie a plánovanej vekovej štruktúry samčej zveri.

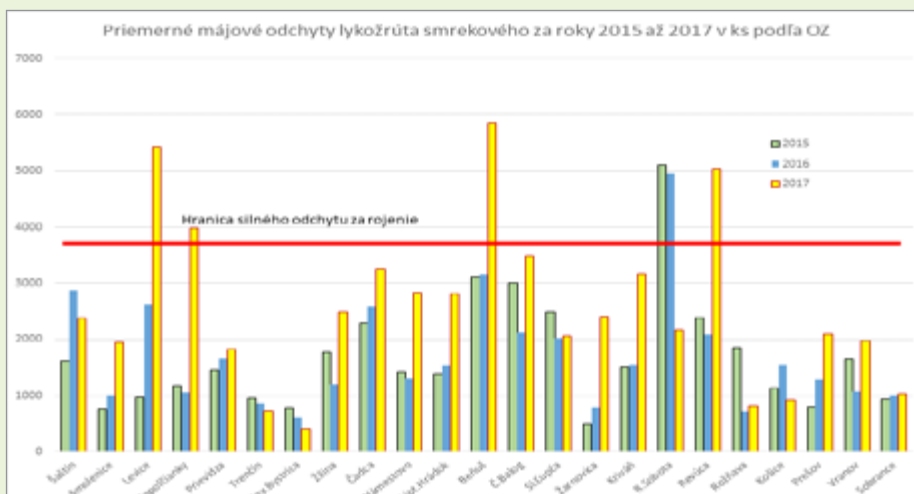
Ďakujem za rozhovory.

-as-

Lykožrúťová kalamita pokračuje, prognózy NLC sa naplňajú

Keď Národné lesnícke centrum začiatkom roka prezentovalo prognózu vývoja lykožrúťovej kalamity, podľa ktorej ešte nastala kulminácia množstva tohto podkôrneho hmyzu, nie každý tomuto trendu veril. Po niekoľkých mesiacoch sa v porastoch

štátneho podniku LESY SR tento predpoklad potvrdzuje. Májové odchyty lykožrúťov na väčšine odštepných závodov sú napriek januárovým extrémnym mrazom a chladnému počasiu v apríli v porovnaní z minulým rokom väčšie. Z celkového počtu 23 závodov

hlási 15 OZ najvyšší počet odchytených jedincov na lapač za posledné tri roky a štyri prekročili hranicu silného odchyty rojenia. Jedným z najviac ohrozených závodov je OZ revúca, kde napríklad iba na lesnej správe Veľká Lúka odchytili za sedem kontrolných dní na piatich lesných obvodoch 67 litrov lykožrúťov, čo predstavuje približne 2 680.000 kusov Ips typographus.

-vr-

Na návšteve Envirofilmu

Spomenuli si na nás

Koncom mája, konkrétne 22.-26.5., sme prijali pozvanie bratislavských organizátorov 43. ročníka medzinárodného festivalu filmov o trvalo udržateľnom rozvoji Ekotopfilm – Envirofilm 2017. My, lesníci zo štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, sme mohli byť priamo účastníkmi tohto najväčšieho festivalu svojho druhu na Slovensku, ktorého témy sa nás bezprostredne dotýkajú a máme k nim čo povedať.

Kto sme

Počas piatich festivalových dní lesníci z OZ Smolenice a OZ Šaštín prezentovali v samostatnom stánku hlavné ciele, myšlienky, ako aj každodennú snahu štátnych lesníkov zabezpečiť plnenie všetkých funkcií lesov v správe LESY SR š.p. Stánok umiestnený hneď oproti hlavnému schodisku bol neprehliadnuteľný. Jeho poloha mala symbolizovať že sme tu a nebojíme sa diskutovať na témy týkajúce sa lesa ako významného bohatstva našej krajiny a jeho manažmentu.

Zamestnanci OZ Smolenice – vedúci výrobného – technického úseku Martin Matys, vedúci LS Bratislava Martin Knurovský, pestovateľ OZ Marián Sloboda, a pestovateľ

LS Bratislava Marián Mikle, odpovedali nvtieravou formou, bez emócií a na vysoko profesionálnej úrovni na rôzne otázky verejnosti. Naším hlavným cieľom bolo vysvetliť návštevníkom, v čom spočíva práca lesníka v súvislosti so zachovaním lesov pre budúce generácie.

K hlavným témam patrili ťažba, kalamity ale aj obnova lesa, drevinové zloženie lesov a samozrejme ochrana prírody a trend bezhľavo vytvárať bezzásahové územia.

Na záver

Naše prvé pôsobenie na festivale tohto druhu sa zaobišlo bez nepríjemných stretov a atakov, návštevníci boli ochotní vypočuť nás a snád' sme niektorých v tejto pre nás z pohľadu povedomia verejnosti nepriaznivej dobe aj presvedčili, že les je pre nás zdroj obživy, ale hlavne životná láska, ktorej by sme nikdy neublížili.

Trocha zamrzí, že v hlavnom programe, prezentácii filmov sme nemali svoje zastúpenie napriek tomu, že máme vo svojich radoch šikovných a schopných ľudí, ktorí dokážu vytvoriť filmové dielo zamerané na pravdivý pohľad na slovenské lesy a ich súčasné problémy.

Napriek tomu je veľmi dôležité, aby sme prezentovali našu prácu všade, kde nám to umožnia, pri každej príležitosti sa snažili stratenú reputáciu aj malými krôčikmi získavať späť, aby lesník nadobudol opäť na vážnosti.

Na festivale sme sa cítili dobre, organizátorom ďakujeme za príležitosť sa tohto podujatia zúčastniť, verejnosti za podnety a verím, že sa stretneme opäť na 44. ročníku festivalu Ekotopfilm – Envirofilm 2018.

Martin Knurovský, vedúci LS Bratislava

Arborétum Mlyňany oslavovalo

V piatok 5. mája 2017 si pracovníci Ústavu ekológie lesa Slovenskej akadémie vied (SAV) pripomenuli a spoločne s pozvanými hosťami oslávili 125. výročie vzniku arboréta v Mlyňanoch, ktoré je od 1. januára 1953 vedeckým pracoviskom SAV. Oslavy boli súčasťou Ambrózyho dní, podujatia, ktoré každoročne otvára brány arboréta a ponúka okrem prehliadky bohatý kultúrny program pre verejnosť.

Arborétum Mlyňany bolo založené v roku 1892 uhorským šľachticom, právnikom a prirodovedcom – dendrológom grófam Dr. Štefanom Ambrózy-Migazzim. Korene šľachtického rodu Ambrózyovcov siahajú do 16. storočia do regiónu západného Maďarska. Sobášom s Antóniou Migazziovou získal Štefan Ambrózy nielen o niečo dlhšie priezvisko, ale aj veľkostatok, ku ktorému prikúpil lesík vo Vieske nad Žitavou a našiel tak vhodný priestor pre uskutočnenie svojho životného sna.

Už od mladosti sa venoval rastlinám, usilovne študoval botaniku, vytváral herbáre a túžil vybudovať ucelený vždy zelený parkový objekt. Inšpiráciou k vybudovaniu arboréta mu boli jeho časté návštevy a pobyty uprostred vegetácie južného Talianska. Jeho plány sa nie vždy stretali s porozumením, vzhľadom na fakt, že mnohé nové cudzokrajné dreviny nemali veľkú šancu na prežitie v našom klimatickom pásme. Spolu s Ambrózom sa na budovaní arboréta od začiatku podieľal aj odborný záhradník Jozef Mišák.

Arborétum leží na severnom okraji Podunajskej nížiny v katastri obcí Tesárske Mlyňany a Vieska nad Žitavou v okrese Zlaté Moravce. V súčasnosti má rozlohu 67 ha. Jeho najstaršou časťou je Ambrózyho park s rozlohou 40 ha, kde sa nachádza aj dominantná arboréta – Ambrózyho kaštieľ z roku 1894 v novoklasicistickom slohu s charakteristickou vežičkou dostavanou v roku 1905. Pôvodne dubovo-hrabový lesík sa zmenil na nepoznanie. Takmer úplne sa obmenila výsadba a dnes je tu možné vidieť unikátnu

zbierku vždyzelených listnatých drevín a ihličnanov. Ide o najvýznamnejšie dendrologické zariadenie Slovenska, v ktorého zbierkach sa nachádza viac ako 2300 druhov drevín zo Stredomoria, Ameriky, Afriky a Ázie. Od roku 1951 je arborétum vyhlásené za chránený areál. Pre verejnosť je prístupné od apríla do septembra.

Miriám Turayová
Lesnícke a drevárske múzeum

Antonstál láka aj živými diviakmi či bažantmi

Prezentačný deň lesnej pedagogiky

Stojí takmer na samej hranici s Českou republikou, signál mobilných operátorov by ste tam hľadali márne a zrekonštruovaný bol pre deti. Antonstál. Kedysi poľovnícky zámoček, dnes účelové zariadenie podniku LESY Slovenskej republiky láka najnovšie na živé diviaky, úle so včelami, v krátkej budúcnosti aj na bažanty vo voliére, ale aj na rozšírený náučný chodník či nové umelecky stvárnené lavičky.

Keď sa v rokoch 2008-2009 rozhodovalo o ďalšom využití zámočku, padlo niekoľko návrhov. Prvým variantom bol predaj tohto zariadenia, v druhom slede bývalé vedenia podniku uvažovali o prenájme. Poľovnícky zámoček sa vtedy nepodarilo ani prediť, ani prenajať. Po niekoľkých rokoch útlmového režimu rozhodlo vedenie podniku o rekonštrukcii tohto zariadenia, ktorá po úspešnej realizácii od roku 2015 priniesla úsporu prevádzkových nákladov

na vykurovanie a zvýšila kapacitu na viac ako 60 ubytovaných. Antonstál je dnes účelovým zariadením lesnej pedagogiky a prioritne má slúžiť na viacdňové pobyty detí.

Aj preto sa vedenie Lesy SR, Odštepného závodu Trenčín, rozhodlo pozvať deti z regiónu na prezentáciu lesnej pedagogiky, ktorá sa uskutočnila vo štvrtok 25. mája. Približne 160 školákov vo veku od 8 do 16 rokov čakalo okrem spomínaných novínok aj 12 stanovišť lesnej pedagogiky s hrami, súťažami a náučným programom. Ten si vyskúšala na vlastnej koži aj ministerka pôdohospodárstva Gabriela Matečná. Podľa riaditeľa OZ Trenčín Róberta Kiša sa cieľ podujatia, ukázať deťom aj učiteľom možnosti zariadenia, a tiež lesných pedagógov OZ Trenčín, podarilo naplniť.

Antonstál sa nachádza sa v krásnom prírodnom prostredí na úpäti Chránenej krajiny oblasti Bielych Karpát, v okrese Trenčín, miestna časť mesta Nemšová v blízkosti hraníc s Českou republikou.

Pôvodný názov zariadenia bol Poľovnícky zámok Antonstál. Objekt bol postavený na území niekdajšieho Brumovského panstva, ktorého počiatky siahajú do 13. storočia. Za Illešházyovcov tu bolo zavedené prvé organizované lesné hospodárstvo. Etapa moderne pojatého lesníctva sa začala v roku

1835, keď panstvo vlastnil Juraj Simon Sina. Jeho vnučka neskôr panstvo predala jednému z najbohatších ľudí Rakúska – Uhorska, pivovarníkovi Antonovi Dreherovi. Anton Dreher mal záľubu v poľovačkách a v chove diviacey a jelenej zveri. Vybudoval viacero zverníc. V rokoch 1937-1943 dala jeho nevesta Edeltruda Kulmerová Dreherová postaviť poľovnícky zámoček Antonstál, podľa návrhu architekta Augustína Danielisa v Ľuborčianskej zvernici. Neskôr ho vlastnili Kulmerovci a nakoniec prešiel po 2. svetovej vojne pod správu Štátnych lesov a zriadili tu učňovskú školu pre drevorubačov. V súčasnosti je v správe Lesy Slovenskej republiky, š.p. Odštepny závod Trenčín.

-vr-

Aktivity lesných pedagógov na OZ Levice

Ani tento rok nie je výnimkou. Na závode v Leviciach sa s príchodom jari a začiatku leta „roztrhlo vrece“ s aktivitami lesných pedagógov. Marec – mesiac knihy, apríl mesiac lesov, máj mesiac lásky (k prírode). Lesní pedagógovia navštevovali počas týchto mesiacov knižnice vo Sv. Antone a v Leviciach, kde pracovali s deťmi v rámci projektu Les ukrytý v knihe. Jedna z tradičných návštev v máji je návšteva Špeciálnej základnej školy vo Veľkom Krtíši, kde sme opäť pripravili deťom zaujímavé dopoludnie venované lesu a prírode. Žiaci sa oboznámili so stopami lesných zvierat, hádali, ktorá stopa komu patrí, zasadili nové stromčeky do svojej záhrady. Hádali aj podľa kostry, o aké lesné zviera ide a oboznámili sa aj s ťažbou a využívaním dreva. Rozprávali sme sa o dôležitosti ochrany prírody a vysádzaní stromčekov.

Okrem návštevy tejto školy sme pripravili vychádzku s deťmi do krásneho parku v Palárikove a vychádzku v Dolných Plachtinciach.

Určite si každý pamätá Levické poľovnícke dni, ktoré tento rok trošku chýbali. Avšak v rámci dní mesta Levice sme pripravili podobný deň – Lesníci a poľovníci deťom, ktorý sa konal 18. mája 2017 pred mestským kultúrnym strediskom Junior. Deti mali opäť možnosť vidieť sokoliarov so svojimi dravcami zo ZŠ a MŠ Maximiliana Hella v Štiavnických Baniach, vypočuli si ukážky zvukov zvierat a zažili hry v parku s našimi lesnými pedagógmi.

Vidieť úspešnosť podujatia, úsmevy detí a verejnosti je asi najlepšia odmena.

Peter Gróf

Učiť' je možné slovami, vychovávať' iba príkladom

Zasadil som strom

Čoraz častejšie sa stretávame s tým, že teoretické vedomosti detí o lese nie sú dostatočne prepojené prakticky so životom. Riešením môže byť práve lesná pedagogika, ktorá je definovaná ako učenie o lese v lese. Prežiť les však neznamená len vidieť, ale

Predstavenie a poznávanie zveri však vzbudilo ešte väčší záujem a snahu dozvedieť sa niečo nové o živote v lese. Pracovný list deťom pomohol osvojiť si stopy zveri. Rovnako ich zaujala aj hra na lesný roh a vysvetlenie významu a použitia slovenských poľovníckych signálov. Najväčšie prekvapenie však spôsobila hmatová poznávačka, pomocou ktorej mohli spoznávať ďalšie druhy zveri a živočíchov žijúcich v lese, napríklad prostredníctvom kla diviaka, peria bažanta, ulity slimáka či srsti zajaca.

Po zasadení stromčekov si deti mohli na pamiatku vytvoriť aj vlastnú sovičku pomocou trávy, bukových listov a semien. Na záver stretnutia sme sa uistili, že čas strávený v tejto šikovnej skupine nebol zbytočný, pretože sa deti naučili ako zasadiť strom, spoznávať zver hravou interaktívnou formou a vybudovali si pozitívny vzťah k lesu samotnému.

objavovať a vnímať les všetkými zmyslami, teda počuť, ohmatať, ochutnať a ovoňať. Práve zážitkové učenie je najlepšou formou ako deti naučiť k láske k prírode a učte k životu, pretože deti v dnešnom pretechnologizovanom svete potrebujú kontakt s prírodou viac, ako si myslíme.

Ako pracovníčka generálneho riaditeľstva podniku LESY SR, š. p. pokladám za dôležité zlepšiť vzťah človeka k lesu a naučiť ho ctiť a rešpektovať živé tvory. Toto poslanstvo beriem ako lesníčka a poľovníčka veľmi vážne a snažím sa odovzdávať vedomosti mladšej generácii a naučiť ju, ako sa má v lese správať.

V rámci lesnej pedagogiky sme s kolegyni Annou Sliackou a Milotou Nádvořníkovou absolvovali lesnú vychádzku v MŠ Banská Bystrica na sídlisku Sásová. Stretnutia sa zúčastnilo 40 detí, ktoré sa naučili ako zasadiť strom a interaktívnou formou mohli spoznávať život v lese. LESY SR, š. p. darovalo škôlke 25 tují, ktoré si deti pomocou lesných pedagogičiek zasadili popri plote. Deti sľúbili, že sa o stromčeky budú starať a budú ich polievať. Už na samom začiatku stretnutia bolo jasné, že okrem stromčekov detí zaujala aj téma „Spoznávame zvieratká lesa“.

Lásku k lesu a prírode je potrebné si vybudovať už detstve, pretože nesmieme zabudnúť na to, že správanie sa mládeže je odzrkadlením celej našej spoločnosti. Dnes už ako certifikovaná lesná pedagogička viem, že prostredníctvom lesnej pedagogiky máme za úlohu osloviť nielen hlavu, ale aj ruky a srdce. A práve oslovením tretej zložky, srdca, prehĺbime záujem mládeže a verejnosti o les a prírodu, čím salepší vzťah človeka k lesu. Veď už aj malé dieťa vie, že aj ďaleké cesty začínajú prvým krokom.

Nikoleta Nozdrovická

160. výročie narodenia rektora Vysokej školy banskej a lesníckej v Banskej Štiavnici Prof. Ing. Eugena Vlkolinského (Jenő Vadasa)

Prof. Vlkolínsky – Vadas patril k oporám Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici, neskôr jej Vysokej školy banskej a lesníckej ako jej profesor a zakladateľ lesníckeho výskumu v Uhorsku.

Narodil sa vo Felső Hármri (dnes súčasť Miskolca) 2.4.1857. Pochádzal – ako pôvodné meno Vlkolínsky napovedá – zo slovenskej rodiny. Strednú školu absolvoval v Miskolci a v Banskej Štiavnici (1874), pokračoval na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici (1878).

Po ukončení vysokoškolského štúdia, v roku 1878 pracoval na lesných správach vo viacerých oblastiach Uhorska a prešiel bohatou prevádzkovou praxou na Lesnej správe v Marmarošskej Sihoti, bol pomocným zamestnancom na Ministerstve pôdohospodárstva v Budapešti, pôsobil ako lesník na Lesnej správe Stará Voda (1882 – 1885) a Vadászerdő v Banáte, kde sa počas svojho pôsobenia (1885 – 1891) stal riaditeľom novo-založenej Horárskej školy (Dumbravite).

Od roku 1891 pôsobil na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici, kde bol od roku 1894 vo funkcii riadneho profesora. Tu sa stáva vedúcim Katedry pestovania lesov, ochrany lesov, botaniky a zoológie. Po výstavbe Lesníckeho paláca pre Lesnícky odbor v roku 1892 sa v budove neskôr vyčlenili aj miestnosti pre budúcu Ústrednú výskumnú stanicu, ktorá bola pričlenená k Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici.

Dňa 31. 12. 1897 minister pôdohospodárstva Uhorska Ignác Darányi vydal výnos o vytvorení uhorských kráľovských výskumných staníc a o deň neskôr, na jeho základe vznikla 1. 1. 1898 pri Akadémii Ústredná lesnícka výskumná stanica v Banskej Štiavnici. Za vedúceho tejto Výskumnej stanice bol ministrom pôdohospodárstva vymenovaný Eugen Vadas, ako jej prvý vedúci. V tejto funkcii ostal až do roku 1914. Stanica mala pobočky pri štyroch horárskych školách v Uhorsku, okrem iných aj v Lipovskom Hrádku.

Od júla 1898 sa Eugen Vadas stáva súčasne prednostom Lesníckeho odboru Akadémie. Po roku 1905, keď panovník premenoval Akadémiu na Vysokú školu bansku a lesnícku, Vadas zastával na nej naďalej vysoké pedagogické posty. V roku 1908 dal postaviť lesnícke skúšobné laboratórium. V rokoch 1908 – 1909 bol rektorom Akadémie, v rokoch 1910 – 1912 prorektor Akadémie. Počas svojho života robil výskum botanický, zoológický a entomologický. Venoval sa tiež otázkam pestovania lesov a dejinám lesníctva. Pre slovenskú entomológiu majú význam jeho údaje o nálezoch niektorých druhov hmyzu v mieste jeho pôsobenia. Bol členom výboru Krajského lesníckeho spolku, predsedom Medzinárodného zväzu lesníckych výskumných staníc (IUFRO) (1910 – 1914).

Tento vynikajúci lesník, pedagóg a výskumník, zomrel po mimoriadne plodnom živote 21.7. 1922 v Budapešti ako 66 ročný.

Do dejín dobového lesníctva sa zapísal ako autor vynikajúceho historického diela o histórii Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici pod názvom „Dejiny a opis Uhorskej kráľovskej lesníckej akadémie“ (A Selmeczébányai M. Kir. Erdőakadémia Története és Ismertetője) (1896). Knihu vydalo Ministerstvo pôdohospodárstva v Budapešti pod vedením známeho a pre veci lesnícke a ochranárske osvieteneho ministra pôdohospodárstva Ignáca Darányiho.

Viliam Stockmann

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, vás pozýva na:

Narodila sa 13. mája 1717 a pri krste dostala meno
Maria Theresia Walburga Amalia Christina.

XVI. Deň stromu 8. 7. 2017
Sviatok všetkých, ktorí majú radi les

I. Vitajte na Dni stromu

10.30 – 11.55 hod. amfiteáter

- slovo o lese
- odovzdanie Ceny Jozefa Dekreta Matejovie
- vyhlásenie súťažnej otázky pre divákov

Viac na: <http://www.lesy.sk/showdoc.do?docid=727>

Včely a samota v lese k lesníctvu patria

Život v horárni hlboko v lese mimo civilizácie patril v minulosti neodmysliteľne k práci väčšiny lesníkov. Postupom času však život priniesol zmeny a v dolinách mimo miest a obcí už veľa horárov nebýva. Jedným z tých, ktorí si naopak bývanie ďaleko od najbližších susedov vybrali, je lesník, včelár a zároveň vedúci výrobnotechnického úseku OZ Šaštín – Stráže Juraj Piecka.

V dnešnej dobe je život mimo civilizácie pre väčšinu ľudí nepredstaviteľný. Čo ťa priviedlo k nápadu postaviť dom uprostred lesa?

V roku 2011 som potreboval urýchlene riešiť bytovú otázku. Keďže chovám včely od 11 rokov a chcel som s ich chovom pokračovať, vhodná lokalita pripadala do úvahy len na okraji obce. Ako najvhodnejšiu variantu som zvolil postavenie zrubu, ktorý je 1,6 km od najbližšieho suseda. Stavba trvala päť mesiacov.

Aké sú výhody takéhoto bývania?

Pokoj, klud, nezávislosť od dodávky elektrickej energie a pitnej vody.

To boli pozitíva, ale samota má aj svoje tienisté stránky...

Nie je tu dotiahnutá elektrická energia a fungujem na ostrovnom fotovoltaickom systéme. Čo má svoje obmedzenia a to max. stály odber 5 kW, nutné dobíjanie batérií pri dlhodobom zamračenom počasi, a to hlavne v zimnom období, ďalej sú to krátkodobé výpadky satelitného internetového pripojenia pri búrkach alebo hustom snežení.

V minulosti boli včely samozrejmom súčasťou väčšiny horárni, v súčasnosti sú na rozvoj včelárstva poskytované dotácie zo štátneho rozpočtu a z eurofondov. Je podľa teba možné navrátiť včely do lesnej prevádzky, alebo sú tieto aktivity vhodné výhradne pre nadšených jednotlivcov?

Podmienkou poskytnutia dotácií zo štátneho rozpočtu je členstvo v dobrovoľnom včelárskom združení, pričom 80 % z poskytnutých dotácií si toto združenie ponechá. Preto ja nie som v žiadnom včelárskom združení, a takto nastavený systém dotácií nie je pre včelára, ale pre tých, ktorí sú z týchto finančných prostriedkov platení. Dotácia zo štátneho rozpočtu predstavuje necelých sedem € na včelstvo a rok. Včely sa už do lesa vracajú, a to hlavne pre negatívny dopad poľnohospodárstva na včely ako sú pesticídy, pestovanie geneticky modifikovaných plodín a klimatické zmeny – vysoké teploty. Včely sa do lesnej prevádzky, ako tomu bolo v minulosti, už nevrátia, tak ako sa tam už nevrátia lesné železníčky, ale každý OZ by mal mať pár včelstiev päť až sedem, o ktoré by sa staral lesný pedagóg a deťom by problematiku včelárstva a vytáčanie medu priblížil.

Viem, že včeláriš takpovediac na medzinárodnej úrovni... tvoje včielky – matky pochádzajú zo zahraničia a aj do zahraničia kočuješ za znáškou. Aké máš skúsenosti s takýmto medzinárodným včelárením? Je možné byť ziskový iba v domácich podmienkach? Spresnív otázku. Je možné byť stabilne ziskový?

Chovám buckfastské včely, moje matky pochádzajú z Rakúska a Talianska. Sú to včely, ktoré vyšľachtil anglický mních brat Adam 50-ročným krížením. Vyznačujú sa miernosťou, stálym plodovaním a minimálnym sklonom k rojeniu. Tento rok sa mi zo 65 rodín bez použitia protirojových opatrení vyrojila len jedna rodina. V apríli som vykočoval s 50 včelstvami do Maďarska na agát. Ten tu kvitol o desať dní skôr ako na Slovensku a vyšlo aj počasie. Čo sa týka medzinárodného včelárstva sme v EU, preto pri dodržaní veterinárnych predpisov je jedno či kočujete po Slovensku alebo v rámci EU. Ekonomika včelárstva je veľmi závislá od počasia a znáškových podmienok. Fixné náklady sa mierne z roka na rok zvyšujú, ale zvyšuje sa aj cena medu. Čo je veľká neznáma je produkcia medu, ktorá je závislá od počasia. Pred desiatimi rokmi som bežne dosahoval priemerný výnos 55 kg na rodinu na trvalom stanovišti, minulý rok som vytočil 30 kg pri kočovaní. To ale produkčné včelstvá počas sezóny neprikrmujem. Z môjho pohľadu a dlhodobej perspektívy je možné byť stabilne ziskový v smrečínach, alebo jedlinách s výskytnom malín a výbovky úzkolistej, alebo kočovať za znáškou.

Včelárenie to nie je iba med. Je to aj medovina, propolis, vosk, materská kašička? Máš nejaké „svoje“ vyskúšané recepty, ktoré nám môžeš prezradiť?

Okrem predaja medu robím aj medovinu. Medovinu vyrábam podobným spôsobom ako sa robí víno t.j. do zmesi medu a vody s obsahom cukru 21°-24° pridám vinné kvasinky a výživu. Následne po ukončení kvasenia a usadení kvasiniek medovinu pretočím a pred plnením do fľaš ju prefiltrujem. Z jedného kilogramu medu vyrobím dva litre medoviny.

Záhorie je známe nielen teplou klímou, ale aj pieskami, na ktorých rastú iba borovice a agáty. Na OZ ste rozbehli projekt porovnávania možnosti pestovania maďarských kultivarov agát. Aké sú priebežné výsledky tohto výskumu?

Na začiatku tohto projektu sme absolvovali spolu so zástupcom NLC a ŠOP dve zahraničné pracovné cesty do Pusztavacsu a Nyíregyházy, kde nám maďarskí kolegovia podrobne objasnili problematiku a úskalia pestovania agáta. Projekt „Testovanie agáta bieleho (*Robinia pseudoacacia* L.) na OZ Šaštín“ bude vyhodnotený v roku 2020 NLC Zvolen. V roku 2016 sme založili štyri pokusné plochy na výmere 15 ha. Na pokusných plochách je testovaných osem uznaných klonov agáta z Maďarska (sadenice vypestované z koreňových odrezkov), agátové sadenice slovenského pôvodu vypestované zo semena a sadenice borovice lesnej. Už po prvom roku je viditeľný rozdiel v dynamike rastu klonov oproti domácemu agátu, ale relevantné výsledky budú až v roku 2020.

Ďakujem za rozhovor

-vr-

Čo šepká les

Viete čo šepká les? Aké stromy v ňom rastú? Aké zvieratá a ich stopy tu môžete nájsť? Ako sa vyrába vtáčia búdka a sadia stromčeky?

Deti z okolia Žiaru nad Hronom mali v pondelok 5. júna možnosť hľadať odpovede na tieto otázky v kaštieli vo Svätom Antone už po siedmykrát. Súťaž Čo šepká les, ktorú organizuje podnik Lesy SR, Odštepny závod Žarnovica v spolupráci s Obvodnou poľovníckou komorou Žiar nad Hronom a Múzeom Sv. Anton, prilákala v tomto roku zástupcov 19-tich základných škôl nielen z okolia Žarnovice, Žiaru nad Hronom, ale napríklad aj z Krupiny a Dudiniec.

„Dnes už tradičná súťaž sa začala celkom nenápadne,“ hovorí riaditeľ Odštepného závodu Žarnovica Slavomír Kicko. „Robil som vtedy vedúceho lesnej správy Žarnovica a pri jednom stretnutí sme si zaspomínali na časy, kedy sme chodili do Antola súťažiť. Napadlo mi, že niečo také v regióne absen-tuje a nielen v regióne, ale možno na celom Slovensku,“ pokračuje Kicko.

Odvtedy si súťaž našla svoje miesto v kalendári väčšiny základných škôl. „Uvažovali sme o rozšírení a už možno taký prvý krôčik sme urobili máme tu školy nielen z bývalého okresu Žiar nad Hronom, ale aj školy z Krupiny a z Dudiniec. Sami sa prihlásili a mali sme

už aj kontakt z okresu Prievidza. Tým že sa pripravujú na túto súťaž tak v zoológii biológii a prírodopise majú podľa ich učiteľiek lepšie vedomosti ako staršie ročníky,“ hovorí riaditeľ.

Ako vlastne súťaž prebieha? Trojčlenné družstvá žiakov štvrtých až šiestych ročníkov základných škôl súťažia v desiatich disciplínach. Deti spoznávajú zvieratá a ich stopy, stromy podľa viacerých znakov, vyrábajú vtáčie krmidlá či odpovedajú na otázky z vlastivedy. Svoju šikovnosť a znalosti si môžu vyskúšať napríklad aj na laserovej strelnici, spoznávaní plemien poľných psov či pri sadení stromčekov. Hoci sa v tomto roku celkovou víťazkou stala Zuzana Neuschlová, ktorá so spolužiakmi zo základnej školy Štiavnické Bane zvíťazila aj v súťaži družstiev,

získaním nových vedomostí vyhrali vlastne všetky deti. Podujatie podporila svojou prítomnosťou aj ministerka pôdohospodárstva Gabriela Matečná. -vr-

Jednotlivci:

1. Zuzana Neuschlová, základná škola Maximiliána Hella Štiavnické Bane
2. Eva Žilková, Základná škola Andreja Kmeťa Žarnovica
3. Emma Rošková, Základná škola Andreja Kmeťa Žarnovica

Družstvá:

1. Základná škola Maximiliána Hella Štiavnické Bane
2. Základná škola Andreja Kmeťa Žarnovica
3. Základná škola Jozefa Kollára Banská Štiavnica

Stromy poznania

Hovorí sa, že všetko je raz prvýkrát. A takto začal 5. mája OZ Liptovský Hrádok prvýkrát s výsadbou Stromov poznania. Možno nie v tradičnom zmysle, ale dúfame, že aj takto pomôžeme školám, priniesť trocha lesa a zelene do prostredia miest a obcí.

Na ZŠ s MŠ Okoličianska sa vysadilo 30 mladých stromčekov, 15 ks borovice lesnej a 15 ks smreka pichlavého. Výsadba nahradila starú jarabinu na hlavnom ťahu Liptovským Mikulášom a vytvorí zelenú bariéru. Deťom poskytne ochranu pred nepriaznivými vplyvmi dopravy, odhluční a spríjemní prostredie.

Deti môžu tiež pozorovať rast a vývoj stromov... sledovať prírastky a vytváranie miestneho ekosystému a prepojenie na existujúci.

Stromy vlastnoručne sadili žiaci 8. ročníka s podporou pár odvážlivcov zo 7. ročníka, keďže aj napriek teplému májovému dažďu, bol tento veľmi výdatný a kropil nás všetkých svojou vlahou. Všetci to úspešne zvládli a môžeme byť na nich právom hrdí, že sa nezľakli ani nepriaznivých podmienok a odskúšali si na vlastnej koži, ako sa cítia lesné robotníčky a robotníci, v mnohokrát ťažkých podmienkach lesov.

Rýchlu, ale zato dôkladnú ukážku výsadby a vysvetlenie pestovania, sadenia

a starostlivosti o les predviedol a vysvetlil Ing. Ondrej Kováčik. Na výsadbu dohliadali a pomáhali lesní pedagógovia... Sekanová, Jurigová, Puterová.

Súčasťou bolo aj presadenie vianočného stromčeka, ktorý OZ Liptovský Hrádok priniesol deťom z materskej v rámci akcie „Posedenie pri jedličke“. Stromček prežil v plnom zdraví a držíme palce, aby aj ďalej rástol ako z vody. A nielen on, ale aj ostatné stromy a stromčeky a deti si vážili vlastnoručne vykonanú prácu a rozvíjali a rozširovali kladné povedomie o lese a prírode nielen v lese samom, ale aj v školách, mestách a prvom rade v svojom živote. Zuzana Puterová

Otvorenie obnovenej studničky „MATILKA“

Studničky v našich lesoch sú dôkazom racionálneho využívania prírodných zdrojov ľuďmi. To je zrejme asi každému, no nie každý návštevník lesa vie, aký má les vplyv na vodu, a tiež si málokto uvedomuje, aký význam má práca lesníkov pre les. Toto bol jeden z dôvodov, prečo sme sa rozhodli pripraviť akciu pre verejnosť spojenú s otvorením obnovenej studničky „Matilka“. Hlavný dôvod bol však ten, že táto studnička mala už najlepšie roky dávno za sebou a nebola pre nás najlepšou reklamou. Je dôležité ukázať, že keď z lesa niečo berieme, že do lesa naopak aj niečo dávame. Najlepším dôkazom našej práce je niečo, pri čom sa návštevníci lesa pristavia, osviežia sa, oddýchnu si a zamyslia sa. A touto vecou je napríklad práve obnova studničiek, ktoré sa nachádzajú na území v našej správe.

„Matilku“ nájdete na OZ Prievidza, LS Nitrianske Rudno, v katastri obce Valaská Belá, časti Gápel, hneď pri lesnej ceste smerujúcej do Tužiny, ktorá je hlavne v letných mesiacoch využívaná cykloturistami. Okrem samotnej studničky sme v jej blízkosti osadili sedenie, nainštalovali informačný panel, ktorý verejnosť informuje o vplyve lesa na vodu. Úprava okolia a samotná výroba a inštalácia našťastie nebola len na našich pleciah, ale sa na týchto aktivitách významne spolupodieľali aj obyvatelia a chalupári z Gápla z občianskeho združenia Za krajší Gápel, za čo patrí všetkým Gápelčanom veľká vďaka.

Samotnú akciu sme naplánovali na 6. mája 2017. Napriek tomu, že sme mali všetko viac-menej pripravené, vrásky na čele nám robilo počasie, ktoré spočiatku veľmi nechcelo spolupracovať, avšak nakoniec sa umúdrilo. Slávnostné otvorenie studničky zahájili, tak ako to na lesníckych akciách býva zvykom, slávnostné lesnice. Potom sa ujal slova riaditeľ OZ Prievidza Tibor Jančok, ktorý vo svojom príhovore priblížil prítomným vplyv lesa na vodu, a tým aj jeho význam pre ľudí, a tiež význam práce

lesníkov pre verejnosť. Samotný akt otvorenia studničky vykonal pán Ľubomír Grošaft, ako jeden z najstarších obyvateľov Gápla, ktorý si po pár ďakovných slovách symbolicky pripil vodou zo studničky na zdravie všetkých zúčastnených. Riaditeľ OZ Prievidza Tibor Jančok za výraznej asistencie prítomných detí zasadil blízko studničky

jedličku, ako symbol tunajších lesov. Celú akciu spestrili svojím vystúpením členovia Detskej ľudovej hudby Spod Rokoša. Nakoniec vedúci LS Nitrianske Rudno Miloš Pilát pozval prítomných (na miestne pomery a na naše milé prekvapenie bolo ľudí naozaj dosť) na malé občerstvenie na chatu Šafránová. Aby peši presun na chatu neboli taký nezázivný, pripravili sme s kolegami päť tematických stanovišť lesnej pedagogiky. Na prvom stanovišti sa prítomní mohli oboznámiť s „krabicami, ktoré boli plné lesa“. Druhé stanovište priblížilo ľuďom prácu lesníka a ako sa meria drevo. Na treťom sa zoznámili s lykožrútom a ochranou lesa. Štvrté stanovište bolo zamerané na poznanie lesa pomocou hmatovej a sluchovej poznávačky. Tu si návštevníci mohli zhotoviť pravý lesnícky klobúk, ktorý mal veľký úspech. Na piatej stanovišti boli tvorivé dielne, kde si ľudia mohli otestovať svoju kreativitu. Pri chate sa nachádzal ešte jeden stánok lesnej pedagogiky, kde sme vyskúšali šikovnosť najmenších a vedomosti tých skôr narodených, a kde bol každý zúčastnený odmenený. Potom, čo sa všetci počas tejto náučnej prechádzky občerstvili duševne, nasledovalo aj občerstvenie v podobe vynikajúceho divinového gulášu, ktorý nám pripravili kamaráti z penziónu Dolinka z Gápla. Odmenou pre nás organizátorov, a tiež pomyselnou bodkou za vydarenou akciou boli úprimné a nefalšované úsmevy na tvárach všetkých návštevníkov, ktorí sa tejto akcie zúčastnili. Na záver by som sa ešte chcel poďakovať všetkým kolegom, ktorí sa na tejto akcii spolupodieľali, lebo bez ich pomoci by sa nám to ťažko podarilo zorganizovať.

Jozef Špišák

OZ Prievidza, LS Nitrianske Rudno

Farby lesa

Príroda vždy poskytovala ľuďom nekonečné množstvo možností ako využívať jej dary, a tak si aj obohacovať a spetrovať život. Svedčí o tom aj množstvo prírodných materiálov, surovín rastlinnej či živočíšnej ríše, nerastov a hornín, ktoré človek spracováva od počiatkov ľudskej existencie. Inak tomu nebolo ani vo svete farbiarskeho remesla, ktoré vo veľkom používalo rastliny na farbenie textilných vlákien až do 19. storočia, keď boli prírodné farbivá postupne nahradené syntetickými.

Dnes už iba názvy niektorých rastlín pripomínajú, na aký účel sa kedysi využívali. Mnohé z nich bežne rastú v záhradách, na poliach, na násypoch popri cestách, na lúkach a ich farbiarske vlastnosti môžeme využiť i dnes. Väčšina farbiarskych rastlín farbí sama o sebe, avšak na dosiahnutie stability farieb a požadovaného odtieňa je vhodné použiť moridlo. Takýmto spôsobom sa dá získať pestrá paleta základných farieb a ich odtieňov – prevažne žltá, zelená, hnedá, ale aj červená, modrá či čierna.

Výslednú farbu je možné dosiahnuť použitím rôznych moridiel, prípadne ich kombináciou. Z jedného farbiaceho roztoku je možné získať veľkú škálu výsledných efektov. Závisí to od toho, aké moridlo je použité v tej ktorej fáze farbenia. Či pred, alebo po farbení, alebo aj pred, aj po. Najpoužívanejšími sú roztoky zlúčenín kovov (hliník, železo, cín), kamenec a víny kameň.

Historicky najdôležitejším rastlinným farbivom bolo indigo. Až do konca minulého storočia sa indigo získavalo z indigovíka. Látky zafarbené indigom mali krásnu modrú farbu, ktorá bola veľmi rozšírená. Rastlinné farbivo sa najjednoduchšie získa rozdrvením častí rastlín a ich vylúhovaním

vo vriacej vode. K farbeniu sa okrem vybranej rastliny muselo použiť aj moridlo, zvyčajne solný roztok, ktorý uľahčoval samotné presakovanie farby do jednotlivých nití, ale aj ovplyvňoval výslednú farbu.

Najpoužívanejším živočíšnym farbivom bol atrament, červenohnedá látka izolovaná z atramentového vaku sépie. Toto farbivo sa používalo dlhé stáročia až do objavenia atramentu získaného z dubienky. Červená, šarlátová či karmínová látka sa získavala prostredníctvom samičky mexického hmyzu červca nopálového. Hmyz sa musel po nazbieraní okamžite vysušiť, pretože iba vtedy sa dokázalo zachovať výrazné karmínové farbivo. Nasledovne uvariť a tým pripraviť farbivo.

V Číne bola modrá farba považovaná za farbu neba a spolu so žltou, farbou zeme, považovaná za výhradné farby vládnucej dynastie. V Európe bola prevládajúcou farbou purpurová. Purpur, farba kráľov, sa získaval z ostranky purpurovej. Strediskom farbenia boli fénické mestá Tyr a Sydon. Na tomto území vyrábali látky farebných odtieňov, ktoré vyvážali do celého sveta. Takéto látky sa vyvažovali zlatom a preto šaty purpurovej farby mohli nosiť len cisári, králi alebo kardináli. Až vo viktoriánskom období

sa začali vyrábať prvé umelé farbivá, fialová sa stala hitom plesových sezón.

V minulosti, keď bolo žiaduce mať krásne červené či modré pančuchy, bolo nutné látku alebo samotnú vlnu si svojpomocne zafarbiť. Boli tu dve možnosti – použiť farbivo, ktoré bolo živočíšneho alebo rastlinného pôvodu. Obvykle to bývala veľmi zložitá práca, ak sa stala chyba pri výrobe, z drahých vzácnych látok sa stali bezcenné nepodarky. Dôležité boli poznatky z biológie, botaniky a hlavne aj skúsenosti z pozorovania prírody.

V prípade správneho dodržiavania postupu, sa dali vytvárať s pomocou živočíšnych a rastlinných farbív čierne, červené, žlté, hnedé, fialové, zelené, modré, ale aj rôzne iné odtiene.

Kto by sa chce zahrať na chameleóna v ľudskej koži, stačí sa iba odhodlať, ísť do prírody s otvorenými očami a skúsiť nazbierať pár experimentálnych rastlín a vytvoriť si svoju novú kožu. Rastliny, listy, kvety, plody, kôra či korene, sušené alebo čerstvé. Fantázii sa medze nekladú. Veď na tejto ceste s poznatkami o prírode každého v cieľi tejto zábavnej cesty čaká svoj vlastný originál, tak ako aj jeho majiteľ.

-mn-

červená farba	modrá farba	žltá farba	zelená farba	oranžová farba	hnedá farba	čierna farba	fialová farba
marena farbiarska	farbovník obyčajný	rumanček kamilkový	horčiak broskyňovolistý	blizny šafránu	orech kráľovský	orech kráľovský	lipkavec pravý
sapan brazílsky a ježatý	indigovník farbiarsky	horčinka horká krátkokrídla	stavikrv vtáčí		dubienky a šafrán	dubienky a šucha čierna	ostružina ožinová
červená repa (cvikla)	indogovník jabonský	kručinka farbiarska	štíav lúčny		ľuľok čierny		
medvedica lekárska	brusnica čučoriedková	kosatec žltý	přhlava dvojdomá		stavikrv vtáčí		
požlt farbiarsky	boryt farbiarsky	hadovník väčší	ambrozia palinolistá				
lišajník farbiarsky		stavikrv vtáčí					
baza čierna		požlt farbiarsky					
kalina obyčajná		šafrán siaty					
lavzónia farbiarska-henna		rezeda žltá					
alkana farbiarska		kurkuma					

Medzník na ceste k dnešnému samostatnému Slovensku – 1. časť

V roku 1918, na konci Veľkej vojny, rakúsko-uhorská monarchia praskala vo švíkoch, aj pre silnejúce národnostné požiadavky. Pohromade v nej žilo asi tucet národov, no len dva – Rakúšania a Maďari mali právo vládnuť. Na jej troskách začali vznikať nové štáty.

V nedeľu 28. októbra 2018 si pripomenieme 100. výročie od vyhlásenia vzniku Československej republiky, ktorá naplnila emancipačné snahy Slovákov za vyslobodenie z jarma maďarského národnostného útlaku. Manželstvo českého a slovenského národa vydržalo s výnimkou obdobia vojnového slovenského štátu (1939-1945) takmer 70 rokov. Pokojný rozvod Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky 31.12.1992, priniesol od 1. januára 1993 vznik dvoch nástupníckych štátov Slovenska a Česka. Pokiaľ v Českej republike je 28. október stále štátnym sviatkom, na Slovensku iba pamätný deň. V rámci zvýšenia historického povedomia je však namieste pripomenúť si jeho význam a súvislosti.

Po roku 1918 neprajníci novej republiky od začiatku pôsobili rozkladne. Vsadili na jej zánik. Vychádzali z veľkej zaostalosti Slovenska. Bola to chudoba, nezamestnanosť a nízka vzdelanosť najmä na slovenských dedinách, ktoré vyhánali celé dediny za robotou do Ameriky. Na vrchole vysťahovaleckej vlny v rokoch 1910-1913 žilo len v Spojených štátoch 550 tisíc slovenských prisťahovalcov. Najväčšie kolónie Slovákov vznikli v Chicagu, Pittsburghu, Clevelande, Detroite.

Podľa prvého sčítania obyvateľstva v roku 1921, na území, v ktorom vzniklo Československo, žilo 6,4 milióna Čechov, okolo 3 milióny Nemcov, iba niečo cez dva milióny Slovákov a ďalších národností. Veľký pokles slovenského obyvateľstva bol zapríčinený nielen spomenutým vysťahovalectvom, ale aj následkom krutej vojny. Slováci za týchto okolností, nemohli ani uvažovať o vlastnom samostatnom štáte.

Mohyla RČS v Č. B. Dobroči, Krátky bán – pri objavení v roku 2014

História týchto kameňov a hájov zaujala skupinku v zložení Milan Kováčik, Ján Morong, Milan Pivovarci, Ján Zemk, ktorá začala s ich vyhľadávaním a opravami

Vznik Československej republiky priniesol aj priepastný rozdiel v ekonomike, preto bolo nevyhnutné pristúpiť k spriemyselnovaniu Slovenska. Pomohla však česká inteligencia. Slovensko privítalo českých lekárov, učiteľov, úradníkov... Bez ich pomoci by sa neboli dali sprevádzkovať služby, verejná správa, školstvo, založiť vedecký výskum...

Aj vďaka tejto podpore nedošlo k zániku mladej republiky, ale opak sa stal pravdou, vydržala a rozvíjala sa k spokojnosti oboch bratských národov Slovákov aj Čechov.

Pri blížiacom sa desiatom výročí Československej republiky (ČSR), alebo jej rovnocennom oficiálnom názve Republika Československá (RČS) sa pripravovali oslavy. Na Slovensku sa k tomuto výročiu 28. októbra 1928 slávnostne otvárali novo-postavené slovenské školy. Jedna z nich bola otvorená aj na Čiernom Balogu, dnes nazývaná stará škola. Na priečelí má veľkými písmenami vyznačený rok 1928.

A oslavy sa pripravovali a konali nielen na Slovensku, ale i v Čechách. Z časopisu LESNÍK č. 2, februára 2009 – citujem: „Na základe výnosu Ministerstva zemédelství ČSR – Ústredného riaditeľstva štátnych lesov v Prahe č. 17061-V/17/1928 zo dňa 15. února 1928 (15.2.1928) sa nariadilo všetkým Riaditeľstvám štátnych lesov a statkov v ČSR založiť jubilejné hájiky na počesť 10. výročia trvania ČSR. Hájiky sa mali založiť na vhodnom mieste v primeranej veľkosti a mali byť opatrené kamennými pamätníkmi s trvalým označením roku 1928. Výber drevín mal byť vhodným pre dané stanovište avšak odlišne

od okolitého lesa. Hájiky mali byť založené ešte v danom roku o čom mali riaditeľstvá podať hlásenie k 01.06.1928“. Za ministra zemédelství výnos podpísal Dr. Šiman“.

Príspevok pokračuje. „Riaditeľstvo štátnych lesov a statkov v Banskej Bystrici pod č. 2519/1928 zo dňa 6.3.1928 v odpise dalo výnos na vedomie všetkým správam štátnych lesov vo svojej pôsobnosti a nariadilo ešte do konca marca 1928 podať návrh na založenie jubilejných hájikov so skicou umiestnenia a drevinovým zložením. V zastúpení riaditeľa list podpísal Ing. Bózer“, koniec citátu.

Podľa časopisu LESNÍK č. 4. apríl 2008, ako aj výpovedí starších lesných odborníkov, ako už aj vlastných poznatkov vyskytujúcich sa drevín pri doteraz objavených Pamätných kameňoch, boli Jubilejné háje a hájiky vysádzané kombináciou drevín introdukovaných (novosadených) medzi ktoré patria ihličnany z čeľade borovicovité – douglaska tisolistá, borovica hladká – vejmutovka, borovica sosna, borovica čierna, smrek omorika (pichľavý), ďalej tuja západná, dub zimný, lipa... a autochtónnych (pôvodných drevín) medzi nimi smrekovec opadavý, tis, brest.... Súčasne nám známe Jubilejné háje a hájiky sa rozprestierajú na ploche od symbolickej – napríklad iba desať líp vysadených v kruhu okolo Pamätného kameňa v Likavke – Kramarisko, cez 1,2 ha na Liptove v Smrečanoch „Za Vrbičkou“, až po 14,98 ha v Šaštine – Stráže. Tieto háje patria aj k najzachovalejším. K nim ešte prináleží zachovalý Jubilejný háj na Tatárskej lúke pod Sitnom (asi 0,8 ha)

a na Horehroní v chotári obce Beňuš – nad lesnou škôlkou Drakšiar (0,5 ha).

Doteraz nami nájdené Pamätne kamene (Mohyly) majú tvar mohutného kameňa s vytesaním textu RČS 1918-1928, alebo len rokom 1928, alebo na kovovej tabuľke odliaty rok 1918-1928 (nad Kremnicou pri chate Hostinec). Pamätne kamene sú osadené buď v kamennom pyramídovom podstavci, betónovom podstavci, alebo len jednoducho osadené v zemi (nad škôlkou Drakšiar). V dvoch Jubilejných hájoch sme pamätne kamene nenašli. V Jubilejnom háji nad Liptovskou osadou, pred Teplou dolinou, bol Pamätný kameň zničený bombardovaním počas SNP. Podobne sme ho zatiaľ nenašli ani vo veľkom 1,2 ha háji v obci Smrečany „Za Vrbičkou“.

Na takto pripravených miestach, ktoré sa obyčajne nachádzali na lokalitách viditeľných do širokého okolia a v ktorom žilo, alebo pracovalo viac ľudí (medzi ne patria aj lesné škôlkárske strediská), sa po celom Slovensku, zrejme aj v Česku – **v nedelu 28. októbra 1928 asi v podvečer, zakladali Jubilejné vatry a konali sa veľké slávnostné ľudové zhromaždenia na oslavu 10. výročia vzniku a trvania Československej republiky.**

Pokračovanie v ďalšom čísle
Text: Ing. Milan Kováčik, Komovkove
Foto: Doc. Ing. Milan Pivovarčí CSC.

Informačné zdroje:

1./ – časopis LESNÍK č. 4 – apríl 2008, strana 12: Ľudovít Šurina – Chránený areál „Jubilejný les“ v OZ Šaštín.

2./ – časopis LESNÍK č. 2 – február 2009, strana 8 : Július Burkovský – Jubilejné hájiky k 10. výročiu vzniku prvej ČSR.

GPS súradnice vyhladaných Pamätných kameňov RČS 1918-1928

k.ú./lokality	GPS	
1 Bacúch – horáreň pred zeleným	N48.82877° E19.77745°	N48°49.726' E19°46.647'
2 Braväcovo – Drakšiar, lesná škôlka	N48.83771° E19.77984°	N48°50.263' E19°46.79'
3 Čierny Balog – Dobroč – Kopčok	N48.726° E19.71498°	N48°43.56' E19°42.899'
4 Čierny Balog – Dobroč – Krátky bán	N48.68559° E19.71011°	N48°41.135' E19°42.607'
5 Horná Lehota – sedlo Príslop	N48.86388° E19.57964°	N48°51.833' E19°34.778'
6 Horná Lehota – pod chatou Trangoška	N48.92219° E19.60733°	N48°55.331' E19°36.44'
7 Ilija – Tatárska lúka pod Sitnom	N48.40637° E18.87204°	N48°24.382' E18°52.322'
8 Jasenie Jasenianska – Kyslá	N48.88849° E19.43468°	N48°53.309' E19°26.081'
9 Kremnica – Smrečník	N48.70675° E18.99742°	N48°42.405' E18°59.845'
10 Likavka Kramarisko	N49.13005° E19.65317°	N49°7.803' E19°39.19'
11 Liptovské Revúce – Nižná Revúca – Teplô	N48.94146° E19.23306°	N48°56.488' E19°13.984'
12 Moravské Lieskové – pamätník pri škole	N48.81856° E17.79625°	N48°49.114' E17°47.775'
13 Nové Sady – Socha slobody	N48.41506° E17.97822°	N48°24.904' E17°58.693'
14 Osrblie – Gajdoška	N48.77335° E19.54039°	N48°46.401' E19°32.423'
15 Pohronská Polhora – sedlo Zbojská, nad novou lesnou škôlkou	N48.75004° E19.84378°	N48°45.002' E19°50.627'
16 Púchov – Lachovec	N49.13016° E18.31902°	N49°7.81' E18°19.141'
17 Ruskov – pamätník pri pošte	N48.68417° E21.43241°	N48°41.05' E21°25.945'
18 Sihla – Jedľová, zrub Gréta	N48.67144° E19.58227°	N48°40.286' E19°34.936'
19 Smrečany – Závrbíče	N49.12899° E19.65213°	N49°7.739' E19°39.128'
20 Staré Hory – Prostredná	N48.8347° E19.10523°	N48°50.082' E19°6.314'
21 Šaštín-Stráže – Gazárka	N48.63293° E17.13692°	N48°37.976' E17°8.215'
22 Trstená – Halečková	N49.35699° E19.59573°	N49°21.419' E19°35.744'
23 Valaská – Kamenistá dolina	N48.73688° E19.55251°	N48°44.213' E19°33.151'
24 Zlatá Baňa – Sigord	N48.95577° E21.3873°	N48°57.346' E21°23.238'
25 Č. Balog – kóta Skalica	N48.69324° E19.65752°	N48°41.594' E19°39.451'

Bez špecifikácie polohy:

Čierny Balog – Krám – Učovník; Gelnica – Polianka alebo Izbica (na lúke); Osrblie – Horná Prostredná

Osrblie – Na Grúniku; Predajná – dolina Čelno

Štiavnickí profesori majú busty v Botanickom parku v maďarskom Šoproni, prečo nie predovšetkým aj v Banskej Štiavnici?

Storočnica Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici v blízkom sa roku 2019, ako nástupkyne Uhorskej Kráľovskej Vysoké školy banskej a lesníckej v Banskej Štiavnici je určite dátumom hodným premietnutia činnosti nielen storočnice strednej lesníckej školy, ale aj so spomienkou na Banskú a lesnícku akadémiu, v novom storočí už premenovanú na vysokú školu.

Riaditeľstvo Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici má už určite pripravenú osnovu osláv priradených tejto storočnice. K nim bude určite patriť usporiadanie vedeckej konferencie i stretnutie absolventov školy všetkých vekových kategórií s primeraným programom.

V mojom príspevku sa chcem dotknúť témy, ku ktorej riešeniu sa doteraz správame dosť macošsky a nepochopiteľne nekultúrne.

Pri hľadaní a sústreďovaní archívnych dokumentov pre štúdium a prípravu publikácie o dejinách Banskej a lesníckej akademie som prirodzene okrem iných archívov nemohol pominúť najväčší a najkompletnejší archív o Lesníckom odbore štiavnickej Banskej a lesníckej akademii nachádzajúci sa v Šoproni. O kvalitnom spracovaní a roztriedení týchto archívnych dokumentov však nechcem písať.

Zaujalo ma niečo oveľa prozaickejšie. Byť na Západomaďarskej univerzite v Šoproni a nenavštíviť tamojšiu Botanickú záhradu by bola veľká chyba. Prioritne ma však nezaujala samotná Botanická záhrada, ale v nej inštalované unifikované busty profesorov Banskej a lesníckej akademie v Banskej Štiavnici na vysokých podstavcoch, rovnakého alebo podobného výtvarného stvárnenia.

Bol to síce pre mňa dobrý pocit, nájsť „niečo domáce“, ale na druhej strane to okamžite evokuje otázku: štiavnickí profesori v Šoproni – dobre, ale domáca pôda Banskej Štiavnice, domáca Botanická záhrada nie je dosť dobrá na podobnú inštaláciu, k vzdaniu úcty našim vlastným profesorom? Slovák sa v tejto šopronskej Botanickej záhrade cíti trochu zahanbený, že Maďari dokážu vzdať hold profesorom našej Banskej a lesníckej akademie v Banskej Štiavnici a nám Slovákovi to ani na um nezíde? Ak niekto namietne, že to boli predsa Maďari, tak sa veľmi mylí. Boli to vzdelanci, lesníci z celého rakúsko-uhorského mocnárstva. Máme krajšiu, vzácnejšiu i historicky hodnotnejšiu Botanickú záhradu. U nás doma by to bolo „in situ“ a právom aj autentickjšie, aj financie by nemali byť problémom. Tak prečo musí

Roth Július

ísť Slovák do Maďarska, aby si uctil svojich pedagogických predkov?

Odpoveď na túto otázku poznáme všetci, ale len málo ľudí jej pomenuje nahlas: **kultúrna úroveň nás Slovákov.**

Nechce sa mi veriť, že by niekto do tohto problému mohol miešať národnostnú otázku. Vždy sa domnievam, že sme už z týchto plienok vyrástli, ale spätne ma vždy chytajú pochybnosti. Je úplne samozrejmé, že niektorí profesori na Banskej a lesníckej akademii – aj keď mali slovenský pôvod – hovorili a vyučovali do roku dualizmu, t.j. roku 1867 nemecky a po ňom maďarsky. Boli to úradné a vyučovacie jazyky, každý sa musel, hoci proti svojej vôli prispôbiť.

Žiaľ, stretol som sa aj u vzdelaných vysokoškolákov s názorom, že načo si pripomínať životné jubileá, inštalovať pamätné tabule či vôbec publikovať práce týchto ľudí „veď to boli Maďari“. Odhliadnuc od toho, že takéto primitívne zjednodušovanie žiadny vzdelaný človek nemôže vysloviť, treba si uvedomiť, že v dobe Banskej akademie do spomínaného roku 1867 boli Maďari v rakúskej monarchii národnostnou menšinou. Aj preto vyučovacím jazykom na Akademii bol jazyk nemecký. A národnostný pôvod akademických profesorov bol veľmi rozmanitý. Až politický vývoj po dualizme, v Rakúsko – Uhorsku tieto karty zamiešal v neprospech nemaďarských národností.

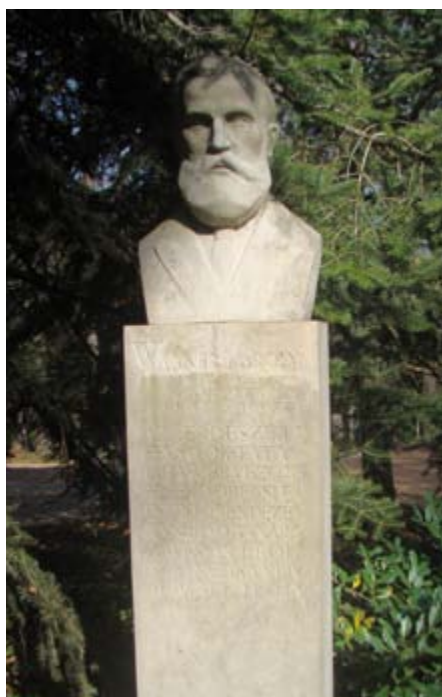
Fekete Lúdevít

Vlkolinsky Eugen

Nikel Žigmund

Wágner Karol

Preto v prípade Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici a jej profesorov dvakrát merajme a raz režme a budeme prevrapení.

Uvedieme známy príklad profesora, prednostu Lesníckeho odboru na Akadémii, tiež rektora a neskôr prorektora Uhorskej Kráľovskej Vysoké školy banskej a lesníckej v Banskej Štiavnici Jenő Vadasa, pôvodným menom Eugena Vlkolínskeho z Miškolca. Neskôr sa stal zakladateľom uhorského (slovenského) lesníckeho výskumu. Podľa mena i podľa jeho rodokmeňu vidíme, že mal slovenské korene. Na štiavnickú Akadémiu prišiel dávno po dualizme – v roku 1891, kedy maďarizácia už bola v plnom prúde.

Ak sa chcel niekto v tom období spoločensky uplatniť, navyše byť profesorom, musel byť aj podľa mena Maďarom. Preto si zmenil meno na Jenő Vadas. Nebol jediný, aj jeho starší kolega profesor Ing. Žigmund Nikel, rodák zo slovenského Hronseku si musel – ak chcel ostať profesorom – zmeniť meno, zvolil si meno Szécsi.

A takto by sme medzi profesormi mohli pokračovať. Možno im to v danej spoločensko – politickej situácii zazlievať? Kto je pamätníkom československej normalizácie po roku 1968 to určite vie pochopiť.

Tento úvod k bustám štiavnických profesorov v Šoporňi som považoval za potrebný. Aby si aj „ostrejší národovci“ uvedomili, že

nie je všetko maďarské, čo je uhorské aj keď to pochádza z monarchie. A už rozhodne Uhorsko – nerovná sa Maďarsko. To vzniklo, tak ako Československo, až v roku 1918.

V spomínanom Botanickom parku sa hneď za budovou fakulty dostaneme na parkové chodníky, lemované tu i tam po oboch stranách cca 180 cm vysokými piedestálmi, na ktorých sú umiestnené busty snáď všetkých profesorov Banskej a lesníckej akadémie, ktorí mali významnejšie pedagogické postavenie.

Takto postupne míňame od úvodného Wilckensovho kamenného pamätníka bez busty, busty profesorov Lázára, Wágnera, Illésa, Szécsiho, Vadasa, Rótha, Fekete Lúdevíta i jeho syn Zoltána, Bolemana, Sébora, Jankóa, Fodora a ďalších profesorov pôsobiacich už v Šoporňi.

V Banskej Štiavnici máme pamätnú tabuľu Wilckensovi, pamätník na Jergištólne a Repšti – ale to je všetko a navyše len jednému profesorovi.

Určite by si aj ďalší profesori zaslúžili, hoci spoločný pamätník s vymenovaním tých najdôležitejších profesorských osobností z Lesníckeho odboru akadémie. Okrem vyššie uvedených by to mali byť rozhodne aj ďalší profesori: Feistmantel, Schwarz, Sóltz, Bencze, Téglás, Musznay, Blatný.

A tu sa dostávame k spomínanej storočnici strednej lesníckej školy, ktorá bude v roku 2019. Aj na strednej škole pôsobilo množstvo stredoškolských profesorov, z ktorých by si zaslúžili spomienku aspoň tí, čo sa najviac zaslúžili o jej rozvoj.

Ale opäť tu hrozí problém zo strany „ostrých národovcov“, pretože by museli uznať, že v počiatku I. Československej republiky, prevádzku štátnych lesov, lesných úradov i lesníckej školy, zachraňovali českí lesníci, českí profesori, ktorí práve vytlačili tých maďarských.

Zakladateľ strednej lesníckej školy, riaditeľ prof. Ing. Haša, ďalší riaditelia Ing. Adamička, Ing. Michálek, Ing. Duda i ďalší profesori Dr. Ing. Kohut, Ing. Pitel, Ing. Řezníček, Ing. Charvát, Ing. Bartoš, a celý rad ďalších, to všetko boli českí profesori, ktorí škole dali hneď na začiatku vysokú úroveň.

Určite na Slovensku nie sme na takej kultúrnej i finančnej úrovni, aby sme im stavali busty, tak si ani nedovolím navrhovať túto myšlienku. Ale snáď by prešiel návrh na pamätník s jednou kamennou doskou na výšku, ktorá by mala na jednej strane zoznam akademických profesorov z Banskej a lesníckej akadémie a na druhej strane by bol zoznam stredoškolských profesorov strednej lesníckej školy. Opäť len tých významnejších, limitovaných napr. 15 – 20 ročným pôsobením na škole, pretože aj tá najväčšia pamätná doska má svoju kapacitu.

Nuž, toto je môj príspevok k blížiacemu sa jubileu storočnice strednej lesníckej školy – návrh na uctenie tých najzaslúžitejších profesorov z Lesníckeho paláca, na ktorých sme si doteraz akosi nenašli čas ani miesto.

Viliam Stockmann

Les vpísaný v koži

Les je neoddeliteľnou súčasťou nielen života lesníkov, ale aj iných milovníkov prírody. Niektorí svoju lásku k lesu a lesným tvorom prezentujú názormi, fotografiami prírody a z prírody, iní nosia les vpísaný v koži. V dnešnej dobe už nie je ničím nezvyčajným, keď na pláži uprostred masy ľudí, priamo vedľa vás „leží jeleň, loví líška alebo prostred horúceho dňa sa šuchorí majestátny výr skalný.“

Tetovanie je podľa odborníkov jednou z najstarších foriem umenia.

Jeden z najstarších dôkazov je nález múmie „Ötzi“ spred cca 5000 rokov, na tele ktorej vedci objavili dohromady vyše 60 tetovaní. V Rusku, vedkyňa Natalia Polosmak objavila 2400 rokov starú ženu, ktorá mala na rukách a pleciach vytetované umelecké obrazy vtákov, koní, jeleňov a mystických zvierat. Potetované boli aj tri múmie nájdené v permafroste pohoria Altaj. Tetovanie malo estetický a magický význam a často prezentovalo vysoké postavenie.

Význam tetovania bol v minulosti v každej krajine iný. Vikingovia niesli tetovania svojich rodných erbov a znakov rodov. Bolo rozšírené v Polynézii, Filipínach, Borneu, Samoe,

v Afrike, Strednej Amerike, Japonsku a Číne. Pre pôvodných obyvateľov Japonska, Ainu, bolo charakteristické tetovanie tváří. V dobe starých Rimanov označovalo otrokov, kým v starovekom Egypte boli ženy s tetovaním pre mužov príťažlivejšie. Napríklad na Novom Zélande, v maorských kmeňoch, predstavovala žena s modrými potetovanými perami ideál ženskej krásy. Hinduisti tetovali svoje deti v obave, že ich v budúcom živote nespoznajú. Tetovanie bolo dokonca v r. 787 zakázané pápežom, ale pokračovalo naďalej v Anglicku a zároveň sa začalo rozvíjať v Japonsku. Európania ho znovuobjavili okolo r. 1770 v dobe dobývania južného Pacifiku kapitánom Jamesom Cookom. Až po prvú svetovú vojnu boli priekopníkmi tetovania

najmä námorníci. Svoje telo si však dal ozdobiť tetovaním aj samotný kráľ Juraj V. Vypuklo šialenstvo a čoskoro bolo v Európe ťažké nájsť panovníka bez tetovania. Medzitým bol objavený prvý elektrický tetovací nástroj, ktorý zostrojil a patentoval Samuel O'Reilly v r. 1891 a popularnosť tetovania u vyšších vrstiev klesla, lebo tetovanie zrazu začalo byť lacné a dostupné.

V 60. rokoch sa v USA stalo módnym hitom, no po rozšírení žltacky sa vytratilo a do 90. rokov bolo väčšinou spájané s cirkusantmi, alebo väzňami. V súčasnosti považujeme tetovanie za bežnú vec a dokonca môžeme povedať, že je povýšené na istý druh umenia.

Výškomery fungujúce na trigonometrickom princípe v zbierke Lesníckeho a drevárskeho múzea

Dendrometria je, okrem iného, praktická činnosť zameraná na určovanie veličín charakterizujúcich jednotlivé stromy, lesné porasty a ich súbory. Jednou zo základných dendrometrických charakteristík je výška stojaceho stromu. Tá sa v lesníckej praxi zisťuje nepriamo (vizuálnym meraním) s použitím výškomerov.

Výškomery sú tvarovo aj rozmerovo značne variabilné. Fungujú na jednom z dvoch princípov: geometrickom alebo trigonometrickom. Geometrický princíp sa zakladá na podobnosti obecných trojuholníkov: keď poznáme dĺžku stupnice výškomera, dĺžku zámernej laty (umiestnenej k meranému stromu) a dielik na stupnici výškomera zodpovedajúci dĺžke laty, tak hľadanú výšku stromu jednoducho vypočítame, pričom nie je pri tom potrebné poznať odstupovú vzdialenosť.

Naproti tomu trigonometrický (tiež gonometrický) princíp spočíva v určení výškových uhlov medzi vodorovnou rovinou prechádzajúcou vo výške očí merača a vrcholom, resp. päťou meraného stromu z určitej horizontálnej odstupovej vzdialenosti a následnom sčítaní zistených výškových úsekov. Meranie výšky stromu trigonometrickým princípom nevyžaduje použitie zámernej laty, no je potrebné poznať odstupovú vzdialenosť, resp. prevádzať meranie z konkrétnej odstupovej vzdialenosti.

Výškomery založené na trigonometrickom princípe sú rozšírenejšie, presnejšie a aj praktickejšie (keďže odpadá manipulácia s latou) a delia sa na dve skupiny. U prvej je možné merať z ľubovoľnej odstupovej vzdialenosti, ktorá sa dá nastaviť na stupnici výškomera. Sú to výškomery jednoduchších konštrukcií, napr. Faustmannov alebo Weiseho výškomer.

Oba tieto výškomery sú československej výroby a v polovici 20. storočia boli u nás veľmi rozšírené. Faustmannov výškomer máme v zbierke v počte päť kusov. Pozostáva z drevenej doštičky s jednoduchými sklopnými priezormi, vyťahovacím pravítkom s olovničkou a otočným zrkadlom. Výtahom pravítka sa nastaví horizontálna odstupová vzdialenosť a po zámere sa pomocou zrkadla na stupnici odčíta poloha olovničky. Nevýhodou výškomera je kmitavý pohyb olovničky vo veternom prostredí.

Túto vadu odstraňuje výškomer Weiseho (v zbierke máme štyri kusy). Pracuje na rovnakom princípe, no konštruovaný je odlišne: telo výškomera sa skladá z kovovej trubice vybavenej priezormi. Na konci posuvného pravítka pre nastavenie odstupovej vzdialenosti nie je olovnička, ale malé závažie na tyčke trojuholníkového profilu, ktorý zapadá do ozubenej stupnice, z ktorej sa odčítujú výškové údaje.

Faustmannov výškomer

Weiseho výškomer

Goultierov výškomer

Oba výškomery (okrem neistosti odčítania nameraných hodnôt u Faustmannovho výškomera) trpia predovšetkým nutnosťou odmerať odstupovú vzdialenosť, napr. meracím pásmom, príp. odkrokováním.

Druhou skupinou trigonometrických výškomerov sú výškomery pracujúce z presne určenej odstupovej vzdialenosti. Sem sa radí napr. Goultierov výškomer, ktorý má jednoduchšiu konštrukciu, ale aj prepracovanejšie, kompaktnějšíe a donedávna v praxi často používané výškomery Blume-Leiss a Suunto.

Goultierov výškomer je u nás zriedkavý prístroj a preto v našej zbierke vyniká (máme len jeden exemplár). Pochádza z Francúzska, kde býval svojho času veľmi obľúbený a rozšírený, najmä v rovinatých oblastiach krajiny. Je umiestnený v otváracom drevenom puzdre. Na jednom krídle je stupnica s kyvadlom, ktorého poloha sa odčítuje pomocou zrkadla z druhého krídla. Zámera sa vykonáva cez priezor v hrane puzdra, stupnica udáva percentá sklonu aj tangensy uhlov. Rovnako ako Faustmannov výškomer trpí na neistosť odčítania nameraných hodnôt.

K modernejším výškomerom patria dva ďalšie prístroje: výškomer Blume-Leiss a výškomer Suunto. Oba sú u nás rozšírenejšie a tým aj v našich zbierkach hojnejšie zastúpené. Výškomer Blume-Leiss je nemeckým výrobkom, v zbierke máme štyri exempláre. Má štyri stupnice pre meranie z rôznych odstupových vzdialeností (15m, 20m, 30m a 40m), piata stupnica meria sklon terénu v stupňoch. Zámera sa vykonáva priezorom v hornej časti tela výškomera, ručička sa po ustálení zaaretuje, takže odčítanie hodnôt je jednoduché a presné. V puzdre prístroja je zabudované zariadenie na optické meranie odstupových vzdialeností pomocou diaľkomernej laty umiestnenej na meraný strom.

Fínsky výškomer Suunto funguje obdobne, je však menší a ľahší. Má dve stupnice pre odstupovú vzdialenosť 15m a 20m (pri odstupovej vzdialenosti 30m a 40m sa odčítané hodnoty zdvojnásobia), tretia stupnica opäť meria sklon. Tiež je vybavený zariadením na optické meranie odstupových vzdialeností pomocou diaľkomernej laty. Jeho značnou prednosťou je vreckový formát a meranie s obidvoma očami otvorenými, keď merač v zornom poli zároveň vidí objekt merania, odčítaciu čiarku aj stupnicu. V zbierke máme dva kusy.

Okrem týchto prístrojov patria medzi výškomery fungujúce na trigonometrickom princípe aj ďalšie modely, ktoré však bohužiaľ v našej zbierke absentujú. Chýbajú nám predovšetkým výškomery Haga a Metra (ktoré fungujú podobne ako výškomer Blume-Leiss), ako aj mnohé staršie typy výškomerov: napr. Hossfeldov výškomer a Königova doštička (ako aj jej vylepšenia v podobe Winklerovho alebo Gandolffovho výškomera).

Výškomery fungujúce na trigonometrickom princípe sa vďaka svojej väčšej presnosti a praktickosti presadili na úkor geometrických výškomerov a v 2. polovici 20. storočia ich v praxi úplne nahradili. Vývoj však ide ďalej a v súčasnosti si svoje miesto na trhu budujú veľmi presné elektronické prístroje na zisťovanie výšok stromov (napr. Vertex). Preto dnes sa pomaly ale iste tieto výškomery stávajú minulosťou, na ktorú sa však nezabúda.

Marek Vanga
LDM Zvolen

Lesná pedagogika a rok 2016 v kocke

- Počet vyškolených lesných pedagógov dosiahol číslo 215.
- Aktívne sa do aktivít LP zapájalo približne 310 zamestnancov nášho podniku.
- Zvládli sme zorganizovať a zúčastniť sa na 160 hromadných akciách.
- Počet individuálnych akcií takmer atakoval magické číslo 500, od ktorého nás delilo iba 19 lesných vychádzok.
- Tento rok počet vysadených stromčekov v projekte Zasadil som strom prekročil 20 000.
- Naplánovali sme projekt Pomáhamo vtáctvu našich lesov.
- A hneď do nového roka 2017 sme sa prehupli projektom LESY SKI CUP
- Snažíme sa aktivity LP viac zameriavať na našich 35 lesníckych náučných chodníkov a upozorňovať na 46 významných lesníckych miest.

Nie je strom ako strom

... O tomto by sme sa my lesníci dokázali rozprávať celé hodiny, dni ... Škoda, že v dnešnej dobe je už skôr výnimočné, ak vie žiak prvého stupňa základnej školy rozlíšiť listnaté a ihličnaté dreviny a dokonca aj vymenovať aspoň štyri základné ihličnany slovenských lesov.

Aby to až také nezvyčajné nebolo, snažili sme sa to vziať pred pár rokmi do lesníckych rúk. Vtedy Igor Vizslai vymyslel projekt pod názvom STROMY POZNANIA. Ten pomalinky oslávi svoje prvé desaťročie. To, aké úspechy, ale aj neúspechy postretli vysadené miniarboréty na jednotlivých školských dvoroch a areáloch materských škôl, vie

najlepšie povedať každý lesný pedagóg, ktorý sa na realizácii projektu podieľal. Samotnú výsadbu postupom času nahradili krásne zbierky s názvami Krabica plná lesa jar, leto, jeseň a zima, s nádherne prepracovanými určovacími kľúčmi, nad ktorými autor tohto projektu strávil celé hodiny.

A v tomto roku sme opäť priložili ruku k dielu. Výsledkom štvorhodinovej „brigády“ je 12 nových vysadených stromov poznania v areáli ZŠ Andreja Sládkoviča na Sliachi, z ktorých sa budú žiaci tejto školy snažiť tešiť najbližšie desiatky rokov. -as-

Nové posily pedagógov na OZ Topolčianky

Sídlo topolčianskeho závodu leží v krásnom prostredí historického anglického parku s výhľadom na Poľovnícky zámok. Závod s bonusom zubrej zvernice je ale bohužiaľ aj závod s malým počtom lesných pedagógov.

V minulom roku však na OZ pribudlo pár dobrovoľných pomocníkov aj pedagógov. Začiatkom tohto roku sa k nim pridali aj ďalší kolegovia a tomuto veselému tímu na chuť do akcií nebráni ani to, že ešte oficiálne nie sú lesnými pedagógmi.

Už v minulom roku začali s lesnou pedagogikou v špeciálnej základnej škole v Zlatých Moravciach. K týmto deťom sa radi vracajú a aj v tomto roku už spravili prednášku na tému „Od semienka po strom“. Integrované deti otvorili nové možnosti pre lesnú pedagogiku a sú veľmi vďačnými poslucháčmi.

Mnoho základných škôl z okolia donedávna nevedelo, že LESY SR ponúkajú aj služby lesnej pedagogiky a teraz sa aj vďaka sociálnym sieťam kopia žiadosti o prednášky a aktivity s lesnými pedagógmi. Tento zvýšený záujem nás veľmi teší a je znakom toho, že práca pedagógov je na OZ Topolčianky na dobrej ceste.

Od začiatku roka sa konalo už veľa akcií na základných aj materských školách

S projektom „Zasadil som strom“ sa začalo na OZ Topolčianky už 21. apríla na ZŠ Obyce a v pondelok 24. apríla sme pokračovali v MŠ Obyce, kde spolu s 37 deťmi vysadili stromy aj investičný riaditeľ René Kozáčik z GR a pán starosta Milan Garaj. Deti z MŠ Obyce poskytli ako vďaka lesným pedagógom aj svoje výkresy, ktoré zachytávajú rôznu tematiku lesa. Tieto krásne dielka sú umiestnené na nástenke lesnej pedagogiky v Zubrej zvernici, kde si ich návštevníci zvernice môžu popozerať a spoznať aj prácu lesných pedagógov s deťmi. K novému tímu sa pridala aj štvornohý lesný pedagóg – psík Arša, ktorá je najobľúbenejšia a najposlušnejšia lesný pedagóg na celom Slovensku ☺

S výsadbou stromčekov pokračovali lesní pedagógovia na ZŠ Topolčianky postupne s deťmi prvých až štvrtých ročníkov. Každá trieda si osvojila jednu sadenicu a zodpovedne sa o ne starajú.

V máji oslovila lesných pedagógov základná škola v Partizánskom, pretože sa dopočula o možnosti vytvoriť program pre deti, ktoré navštívili Zubriu zvernicu a náučný chodník okolo tejto zvernice. Deti sa zabavili rôznymi hrami, naučili sa pre nich nové veci o pestovaní lesa, starostlivosti o lesnú zver a pomocníčka Arša im ukázala prácu a poslušnosť poľovného psa, čo zožalo veľký obdiv detí, ale aj pani učiteliek. Najviac sa ale deti tešili z toho, že si mohli Aršu na konci programu pohladkať a aj Arša sa tešila z pozornosti malých priateľov.

Každoročne prvého júna sa na Zubrej zvernici koná veľká akcia k Medzinárodnému dňu detí, kde sa zúčastňujú školy a škôlky z blízkeho okolia, ale v posledných rokoch je záujem o účasť aj škôl, ktoré sú v podstate z celého Slovenska. V minulom roku sa akcie zúčastnilo vyše 200 detí a tento rok bola účasť takmer 270 detí. Aj budúci lesní pedagógovia si tento deň užili a na ich tvárach náznak únavy zmizol hneď pri pohľade na usmiate tváre detí, ktoré sú tou najmilšou odmenou za prácu lesných pedagógov.

Lesní pedagógovia OZ a Arša

Približovanie vrtuľníkom

V súčasnosti sú technológie približovania dreva v lesníctve orientované v prevažnej miere na pozemné dráhy (na Slovensku je to až 98% celkového objemu dopraveného dreva).

Vzhľadom k tomu, že sa neustále zvyšujú nároky na zachovanie stability ekosystémov, ich biodiverzitu, celkový zdravotný stav lesa a trvalé využívanie jeho funkcií, narastá záujem o spôsoby vzdušnej dopravy dreva. Jednou z možností je využívanie vrtuľníkov vo fáze sústreďovania dreva z lesných porastov, hlavne z horských svahov a exponovaných lokalít, pri spracovaní kalamit väčšieho rozsahu, kde je vrtuľník jediným dopravným prostriedkom. Letecké práce si vyžadujú skúsených pilotov a vyškolený pomocný personál.

Analýza problematiky sústreďovania dreva vrtuľníkom potvrdzuje, že je to technológia vysoko výkonná a zároveň šetrná k lesnému prostrediu. Technológia sústreďovania dreva vrtuľníkom je 8 až 10-krát výkonnejšia ako traktorové technológie a až 20-krát výkonnejšia ako lanové zariadenia. Za veľmi významné kladné rysy vzdušnej dopravy je možné považovať nenáročnosť na výstavbu ciest, zníženie záberu produkčnej plochy lesnej pôdy na ich výstavbu, priblíženie dreva bez jeho poškodenia z ťažko prístupných a pre súčasnú techniku vôbec neprístupných porastov, ktoré sa neťažia a ich produkčná schopnosť sa v dôsledku zanedbania postupne znižuje. Vrtuľníková technológia ďalej eliminuje pôdnu eróziu a umožňuje rýchle priblíženie veľkého objemu dreva pri kalamitách a jeho zužitkovanie bez strát na kvalite.

S touto technológiou som sa stretol počas môjho pôsobenia na LS Staré Hory. V rokoch 1996 až 1997 postihla Hornojelenskú dolinu veľká podkôrníková kalamita. Jednalo sa o porasty na strmých svahoch s malou pôdnou pokrývkou a členitým terénom s vápencovými bralami. Väčšina z nich sa nachádzala v tesnej blízkosti nad osadou Rybô. Na priblíženie kalamitného dreva bol nasadený vrtuľník **Mi-8**. Denný výkon sa pohyboval okolo 150 m³. Maximálna hmotnosť nákladu na podvesnom zariadení (na háku 3000 kg). Kmene boli okamžite odvetvené a kónare spálené. Keďže Hornojelenská dolina je veľmi úzka a odvoz dreva je možné realizovať len na sólo vozidle, muselo sa pristúpiť k približovaniu dreva do vedľajšej doliny na Veľký Šturec. Odtiaľ bol pravidelne zabezpečený odvoz drevnej hmoty v dĺžkach, dvomi vozidlami Tatra 815. V roku 1997 sa vyťažilo, priblížilo vrtuľníkom a odviezlo 4100 m³ drevnej hmoty. Akcia bola finančne zabezpečovaná zo Štátneho fondu zveľaďovania lesa Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SR. Vďaka včasnému uvoľneniu finančných

Vrtuľník Mi-8

Približovanie dreva vrtuľníkom Mi-8

prostriedkov a následnému rýchlemu nasadeniu všetkých mechanizačných prostriedkov, ako aj ľudského potenciálu, sa podarilo zastaviť kalamitu značného rozsahu v ťažkom neprístupnom teréne.

Napriek finančnej náročnosti uvedenej

technológie možno predpokladať, že všade tam, kde prevládajú nároky na zachovanie environmentálnej stability prostredia nebude technológia sústreďovania dreva vrtuľníkom „hraničnou“ technológiou.

Milan Longauer

RECEPTÁR

Steak z diviaka s gaštanovou omáčkou

Príprava: 10 min, **Úprava:** 25 min, **Porcie:** 4
Základné suroviny: 600g diviačí chrbát, 250g gaštanové pyré, 100g miešané mrazené lesné ovocie, 120g vanilková zmrzlina, 50g kryštálový cukor, 200ml smotana na šľahanie, 50ml olej, 2ks hrušky

Postup: Diviačie mäso umyjeme, osušíme, naporcujeme, osolíme a okoreníme. Na panvici rozohrejeme olej, na ktorom mäso opekáme po päť minút z oboch strán. Steaky vyberieme z panvice a odložíme na teplé miesto. Lesné ovocie rozmrazíme. Hrušky ošúpeme, rozdelíme na polovice, jadierka vydlabeme lyžičkou, reznou stranou nadol položíme na grilovaciu panvicu. Opekáme približne 5 minút. Do výpeku po steakoch nalejeme smotanu a pomaly privedieme do varu. Pridáme rozdrobené gaštanové pyré a cukor. Dôkladne rozmiešame.

Mäso poukladáme na tanieru a prelejeme gaštanovou omáčkou. Ozdobíme grilovanou hruškou, lesným ovocím a kopčekom zmrzliny.

Milí kamaráti,

u nás v lese už začínajú rásť prvé veľmi chutné huby. Iste aj vy trávite teraz viac času von ako dnu. Aj preto som si pre vás pripravil iba jednu hru na pozornosť a nechal som si viac priestoru na návod, ako si môžete použitím vlastných rúk pri hre svetla (slnka) a tieňa vytvoriť rôzne druhy zvierat. Prajem vám veľa zážitkov v lese a zábavy s tieňmi.

Nájdite 6 rozdielov

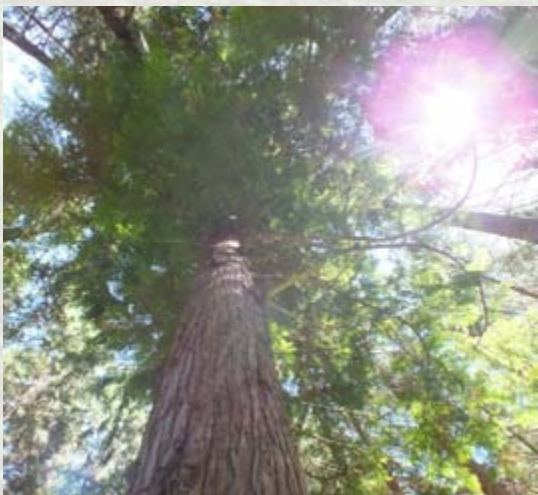

Uveríte?

Už pomalinky aj vrabce čvrikajú o tom, že štátny podnik LESY Slovenskej republiky rozbieha nový projekt s názvom Pomáhame vtáctvu našich lesov. Iste sa mnohí občania pýtajú, prečo práve teraz a čo motivuje lesníkov k takémuto kroku. Prvé myšlienky začali už pred viacerými desiatkami rokov, kedy sa skupinka zamestnancov nemenovaného závodu začala viac zaoberať šľachtiteľstvom lesných drevín. Ako to však býva, jedny z najväčších vynálezov sa podaria omylom. A tak ani presne nie je známe ako sa štvorici našich kolegov podarilo vyšľachtiť strom, ktorý minulý rok priniesol svoje prvé plody. Na prekvapenie všetkých, tieto veľmi rýchlo zdrevnateli a stali sa vyhľadávanými a veľmi obľúbenými medzi lesnými dutinovými hniezdičkami. Teraz exkluzívne pre Vás prinášame zábery nášho jedinečného exempláru, ktorý jeho tvorcovia nazvali búdkovník obyčajný (*Budcus vulgaris*).

Júl 2017

1	S	Diana, Dajana Medzinárodný deň vtipov
2	N	Berta
3	P	Miloslav
4	U	Prokop, Prokopa
5	S	Cyril, Metod Sviatok sv. Cyrila a Metoda Deň workoholikov
6	Š	Patrik, Patrícia Medzinárodný deň bozkávania
7	P	Oliver Deň čokolády
8	S	Ivan, Ivo Svetový deň alergií Deň stromu – Lesnícky skanzen vo Vydrowskej doline
9	N	Lujza, Lukrécia, Lukrécia
10	P	Amália
11	U	Milota
12	S	Nina
13	Š	Margita Medzinárodný deň hlavolamov
14	P	Kamil
15	S	Henrich, Egon, Šarlota Stretnutie milovníkov v kúpeľnom parku Trenčianske Teplice
16	N	Drahomír, Rút
17	P	Bohuslav
18	U	Kamila
19	S	Dušana
20	Š	Ilja, Eliáš
21	P	Daniel
22	S	Magdaléna, Magda Burza starožitností a gazdovské trhy – EXPO Center Trenčín
23	N	Oľga, Lilien, Libor Deň rodičov
24	P	Vladimír
25	U	Jakub, Timur
26	S	Anna, Hana, Anita
27	Š	Božena
28	P	Krištof
29	S	Marta
30	N	Libuša Medzinárodný deň priateľstva
31	P	Ignác

Erby s nádychom lesa

Erb obce Bukovina
(okres Liptovský Mikuláš)

Erb obce Lipovec
(okres Liptovský Mikuláš)

Erb obce Matysová
(okres Stará Ľubovňa)

Erb obce Olšavka
(okres Spišská Nová Ves)

Erb obce Orlov
(okres Stará Ľubovňa)

Erb obce Spišský Hrušov
(okres Spišská Nová Ves)

Erb obce Údol
(okres Stará Ľubovňa)

Jún 2017

Životné jubileá

50 rokov

Korčok Jozef, vedúci LO, LS Plášťovce – OZ Levice
Spuchlák Kamil, vedúci LO, LS Oravská Polhora
– OZ Námestovo

Lihan Ľubomír, technik, LS Pohorelá – OZ Beňuš
Rosík Juraj, vedúci LO, LS Šášov – OZ Žarnovica
Ing. Slobodník Marian, vedúci LO, LS Poltár
– OZ Kriváň

60 rokov

Ing. Krško Ján, vedúci LO, LS Kamenín – OZ Levice
Ing. Turan Ján, vedúci LO, LS Podhájska – OZ Levice
Ing. Bodorová Janka, vedúca ekonomicko-obchodného úseku – OZ Liptovský Hrádok

Halahija Ľubomír, vedúci LO, LS Čierny Váh – OZ Liptovský Hrádok

Kochan Peter, vedúci LO, LS Michalová – OZ Čierny Balog

Lazorík Anton, vedúci ES, ES Prešov – OZ Prešov

Latta Miroslav, vedúci LO, LS Nižná Jablonka – OZ Vranov n/Topľou

Ing. Solej Ivan, vedúci LS, LS Medzilaborce – OZ Vranov n/Topľou

Pracovné jubileá

20 rokov

Ing. Sokol Ján, technik operačného nasadenia LT, RSLT Banská Bystrica – OZLT BB

25 rokov

Slamka Martin, vedúci LO, LS Pezinok
– OZ Smolenice

Ing. Laško Richard, vedúci LO, LS Dubodiel
– OZ Trenčín

Vedej Peter, vedúci LO, LS Kšinná – OZ Trenčín

Ing. Bača Miroslav, ťažbár – OZ Vranov n/Topľou

30 rokov

Ing. Németh Ľuboš, ekonomický riaditeľ – GR BB

35 rokov

Tomášik Jozef, vedúci LO, LS Prievidza – OZ Prievidza
Hromada Igor, vedúci LO, LS Staré Hory – OZ Slovenská Ľupča

Ing. Krivánska Anna, samostatný technik rast. výroby a ekonóm, SCHK Dobšiná – OZ Revúca

Ing. Žiško Ivan, vedúci operačného nasadenia LT, RSLT Bánovce n/Bebravou – OZLT BB

Odchod do starobného dôchodku

Petráš Imrich, vedúci LO, LS Brod – OZ Žarnovica

Ňachaj Viktor, vedúci LO, LS Kokošovce – OZ Prešov

Dominika Výbohová

Biomorfická krása dreva

Odlomené konáre povalujúce sa v lese, v sadoch alebo len tak popri cestách a potokoch... Ešte pred päťdesiatimi rokmi ich v našich lesoch ľudia vyzbierali, čím zabezpečili aj hygienu v porastoch. Dnes ostávajú len tak pohodené a vracajú lesu to, čo z nich po dlhé roky prijímali. Práve takéto odlámané kusy dreva sa stali pracovným materiálom umelca Jae-Hyo Lee z Južnej Kórei.

Zobierané kusy dreva opracuje, opáli a vyleští, aby im dodal hladký a pútavý povrch. Taktto pripravený materiál aranžuje do rôznych tvarov a obrazcov. Ich povrch následne upraví do dokonalých guľovitých a oblých tvarov. V niektorých prípadoch však túto elegantnú oblosť kombinuje s ostrými hranami.

Jeho diela predstavujú dokonalé spojenie remesla a kreativity. Výsledkom sú kreácie, ktoré okamžite pritiahnu zraky okoloídúcich. Mnohí z nich by ani neverili, že iba nedávno sa jednalo o „zbytočné“ kúsky dreva na ulici. Jeho umenie brúsiť drevo do nevídaných oblých tvarov vyzerá dobre ako v galériách, tak v luxusných hoteloch.

Tento umelec má za sebou viac ako 30 sólových výstav, na ktorých prezentuje geometrické sochárske objekty, pri ktorých tvorbe okrem dreva využíva napríklad aj kov. Väčšina

plastík nie sú iba umelecké predmety, mohli by tiež pôsobiť ako kusy nábytku alebo iných vnútorných prvkov. Ako sám hovorí: „Moje umenie je o materiáli. Všetko začína a končí materiálom. Jednoducho chcem poukázať na povahu mojich spoločných surovín.“ V ateliéri vytvára funkčné drevené plastiky, ako sú lavičky, stoličky a stoly, ktoré ako i voľne stojace diela pripomínajú abstraktné, biomorfické formy „biomorphic art“. Niektoré jeho drevené plastiky sa môžu zdať, akoby boli priestory medzi kmeňmi naplnené čiernou substanciou, ale to je len vďaka účinkom spájania a tieňov. Materiál, ktorý chce Lee aplikovať na drevené sochy, najprv na povrchu dokonale spáli, a potom opaľuje odkryté plochy tak, aby vytvoril vysoko kontrastné farby. Textúra je pre umelca dôležitá, pretože kladie dôraz na povrchové charakteristiky a kombinácie dreva.

-as-

